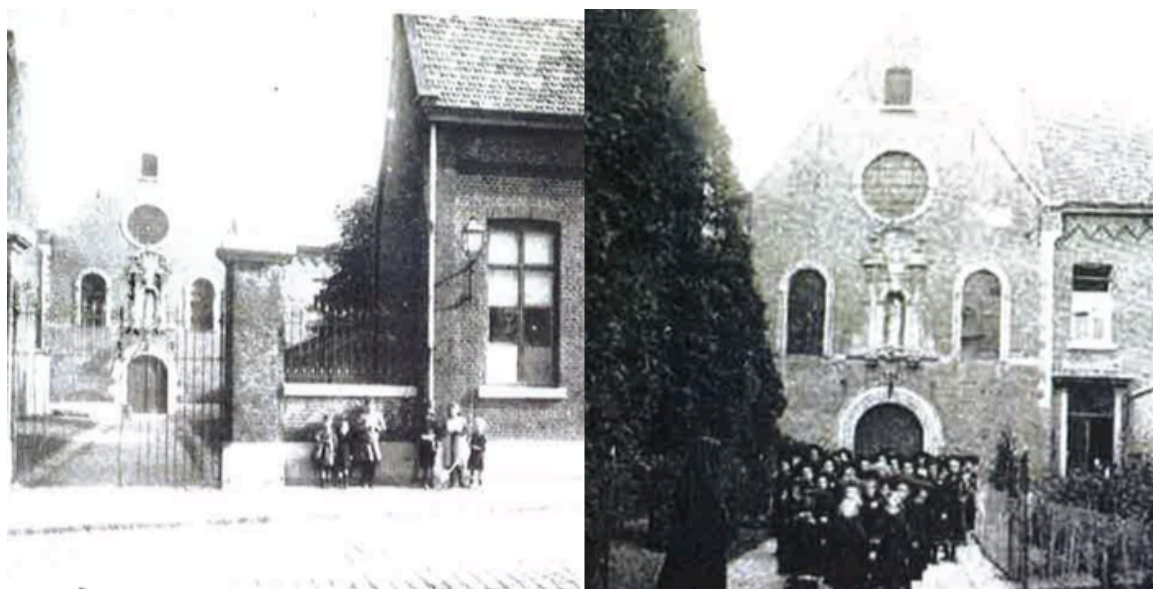

Archeo-rapport **XXX**

Het archeologisch vooronderzoek aan de Burgemeester Philipslaan 15 te Maaseik

Jeroen Verrijckt, Vanessa Vander Ginst & Maarten Smeets

Kessel-Lo, 2015
Studiebureau Archeologie bvba

Archeo-rapport XXX

**Het archeologisch vooronderzoek aan de Burgemeester
Philipslaan 15 te Maaseik**

Jeroen Verrijckt, Vanessa Vander Ginst & Maarten Smeets

**Kessel-Lo, 2015
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeo-rapport XXX

Het archeologisch vooronderzoek aan de Burgemeester Philipslaan 15 te Maaseik

Opdrachtgever: Vzw KBO Maasland

Projectleiding: Maarten Smeets

Leidinggevend archeoloog: Vanessa Vander Ginst

Auteurs: Jeroen Verrijckt
Vanessa Vander Ginst
Maarten Smeets

Foto's en tekeningen: Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2015/12.825/X

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2015, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve fiche

Site	Burgemeester Philipslaan 15 te Maaseik
Locatie	Provincie: Limburg; Gemeente: Maaseik; Straat: Burgemeester Philipslaan
Oppervlakte projectgebied	2000 m ²
Kadastergegevens	Afdeling: 1; Sectie: e; perceelsnummers: 196K (partim) en 196S
Opdrachtgever	Vzw KBO Maasland, Capucienenstraat 23, 3680 Maaseik
Vergunningsnummer	2015/176
Vergunningshouder	Vanessa Vander Ginst
Bijzondere voorwaarden	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Maaseik, Burgemeester Philipslaan 15

Aard van de bedreiging	Op het terrein wenst men een nieuw schoolgebouw en sporthal te realiseren
Archeologische verwachting	Het terrein grenst aan de 13 ^{de} -eeuwse stadsomwalling. Op het terrein zelf bevond zich het Kapucijnenklooster, gesticht in 1626. De bouw van het klooster werd begonnen in 1632. De bouw van de kerk werd gestart in 1635, deze is ingewijd in 1638. Het klooster was volledig ommuur met een pesthuis en kapel in de kloostertuin. De oorspronkelijke kloostergebouwen zijn aan alle zijden omgeven en gedeeltelijk ingebouwd door recente schoolgebouwen. Het klooster vertoont in zijn huidige vorm nog steeds een vierkante binnenplaats met omringende vleugels; de W.-zijde van het kloosterpand wordt ingenomen door de kerk.
Wetenschappelijke begeleiding	Geen

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Inleiding	p. 3
1.1 Algemeen	p. 3
1.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied	p. 3
1.3 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen	p. 5
Hoofdstuk 2 Archeologische bureaustudie	p. 7
2.1 Archeologische en historische voorkennis	p. 7
2.1.1 Maaseik	p. 7
2.1.2 De Burgemeester Philipslaan 15 en haar omgeving	p. 14
2.1.3 Archeologische verwachting	p. 20
2.2 Gekende verstoringen binnen het projectgebied	p. 21
2.3 Besluit	p. 22
Hoofdstuk 3 Huidige en toekomstige toestand terrein	p. 25
3.1 Huidige toestand	p. 25
3.2 Geplande werken	p. 27
3.3 Besluit	p. 29
Hoofdstuk 4 Archeologisch vooronderzoek	p. 31
4.1 Werkmethode	p. 31
4.2 Het sporen- en vondstenbestand	p. 32
4.3 Besluit	p. 39
4.3.1 Interpretatie en datering	p. 39
4.3.2 Beantwoording onderzoeksvragen	p. 39
Hoofdstuk 5 Besluit	p. 43
Bibliografie	p. 45
Bijlages (CD-rom)	
Bijlage 1: Sporeninventaris	
Bijlage 2: Vondsteninventaris	
Bijlage 3: Fotoinventaris	

1.1 Algemeen

Het onderzoek werd door vzw KBO Maasland aan Studiebureau Archeologie bvba toevertrouwd.

Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 2000m² en is omsloten door de Burgemeester Philipslaan in het noorden en de huidige bebouwing in het oosten, zuiden en westen (fig. 1.1 en fig. 1.2). Het projectgebied ligt op het grondgebied van het voormalige Kapucijnenklooster en grenst aan de voormalige middeleeuwse stadswal die het tracé van de Burgemeester Philipslaan volgt. Het projectgebied valt hiermee binnen de grens van de vastgestelde zone van stadscontext die voor Maaseik werd vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren¹. Geo-archeologisch gezien (fig. 1.3) is het projectgebied gesitueerd in de Maaskant.

2 www.agiv.be

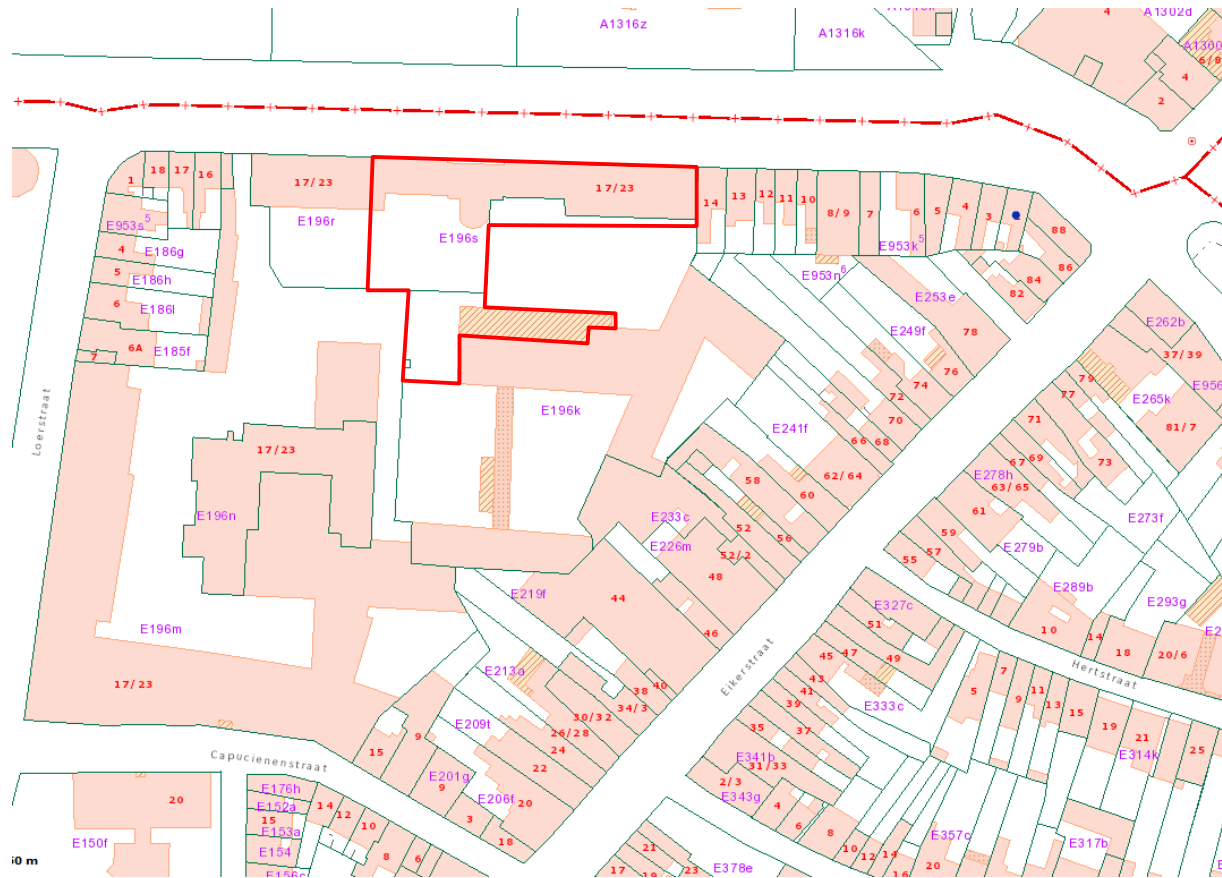

Fig. 1.2: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied³.

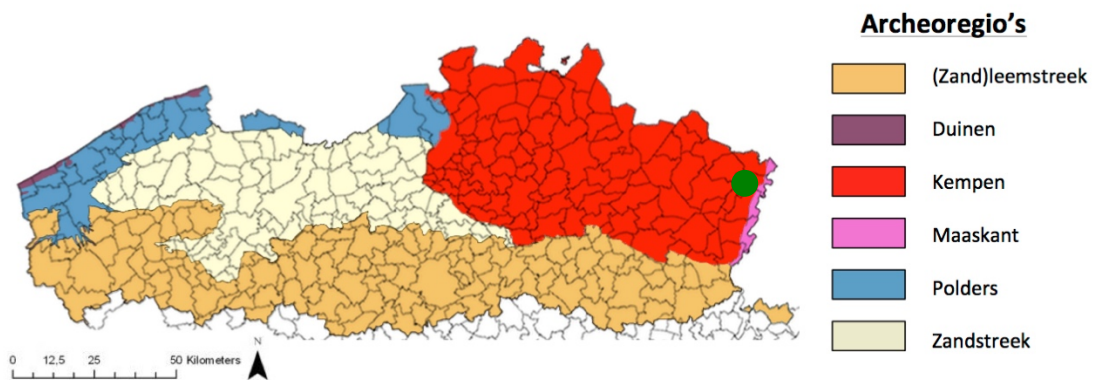

Fig. 1.3: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's⁴.

³ www.minfin.fgov.be

⁴ <https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

1.3 Onderzoeksopdracht en vraagstellingen

Het doel van de archeologische bureaustudie en het archeologisch vooronderzoek is het maken van een inschatting met betrekking tot de archeologische waarde van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?
- Wat was de ligging, de bouwgeschiedenis, de aard en het voorkomen (uitzicht) van de oude stadswallen en grachten?
- Welke info is er te vinden over het terrein voor de stichting van het Kapucijnenklooster?
- Welke info is er te vinden over de stichting van het Kapucijnenklooster en de ontwikkeling (ruimtelijke ontwikkeling doorheen de tijd, bouwgeschiedenis, uitzicht,...) van het klooster?
- Welke info is er te vinden over de ontwikkelingen op het terrein na opgave van het klooster?
- Hoe was de oude perceelsindeling?
- Welke info is er nog te vinden over de huidige bebouwing en voormalige constructies op het terrein?
- In welke mate is het terrein reeds verstoord?
- In welke mate verstoren de geplande werken archeologisch erfgoed?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Welke onderzoeksvragen moeten bijkomend bij de prospectie met ingreep in de bodem beantwoord worden?
- Wat is de te volgen strategie tijdens het prospectieonderzoek?
- Kunnen de resultaten van de bureaustudie fijngesteld worden? Welke elementen uit de historische documentatie wordt bevestigd/weerlegd door de prospectie?
- Wat was de invloed van de bestaande bebouwing/verhardingen op het archeologische erfgoed?
- Op welke diepte bevindt zich de natuurlijke bodem?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Bevinden de sporen zich in stratigrafisch verband?
- Hoeveel verschillende lagen/stratigrafie zijn er te onderscheiden in de verschillende proefputten? En hoe zijn die over de verschillende proefputten heen gelinkt?
- Bevatten deze lagen archeologische vondsten en uit welke periode dateren deze vondsten?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
  1. Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
  2. Wat is de omvang?
  3. Komen er oversnijdingen voor?
  4. Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen er afbakeningen gemaakt worden naar chronologie, ruimte (omvang, verspreiding, indeling site, ruimtelijke relaties) en functie (incl. argumentatie)?
- Wat is de verwachte en vastgestelde bewaringstoestand van de sporen/ van de verschillende afbakeningen/ van de vindplaats in zijn geheel?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

-
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud *in situ*)?
  - Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet *in situ* bewaard kunnen blijven:
    1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
    2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
  - Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
  - Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Hoofdstuk 2   Archeologische bureaustudie

2.1 Archeologische en historische voorkennis

2.1.1 Maaseik

Maaseik wordt gekenmerkt door een rechthoekige binnenstad. Deze rechthoekige configuratie is ontstaan door de plaatsing van de middeleeuwse stadsomwalling langsheen een natuurlijk gevormd, rechthoekig terras. Enkele lithische artefacten wijzen op vroege bewoning in Maaseik, mogelijk evenwel niet in permanente vorm. Zo werd er aan de Kleine Kerkstraat een zeer klein, doorboord gepolijst bijltje uit het neolithicum aangetroffen⁵. Bij funderingswerken aan de oude Maasbrug werd in 1887 een neolithische gepolijste bijl in donkerbruine silex gevonden (CAI 700283). Volgens Hubert Heymans werden enkele laat-neolithische strijdhamers gevonden binnen de stadsmuren van Maaseik, al is onduidelijk waar deze melding vandaan komt⁶. Een vondst uit de ijzertijd die in de directe omgeving van het stadscentrum van Maaseik is opgebaggerd uit de Maas, betreft een bronzen beeldje van de godin Epona⁷. Uit de Romeinse periode is bekend dat de heirbaan Tongeren-Nijmegen ten westen van de middeleeuwse stadsomwalling loopt. Hubert Heymans spreekt van een Romeinse vicus te Maaseik, al is het onduidelijk op welke bronnen hij zich baseerde om dit te stellen⁸. Wel werden binnen de stadsmuren van Maaseik enkele Romeinse vondsten aangetroffen. Net buiten de middeleeuwse stadsomwalling werden enkele honderden Romeinse potten gevonden. Mogelijk betreft het een grafveld. Merovingische vondsten zijn er in de directe omgeving van Maaseik niet gedaan. Vanaf de Karolingische periode is er, mede dankzij schriftelijke bronnen, meer informatie bekend omtrent de bewoning in de regio van Maaseik. Vanaf dit moment is geweten dat een edelman, Adelard genaamd, bezittingen had in het gebied rond Maaseik. Uit geschriften die tussen 865 en 881 te dateren zijn, is bekend dat hij omstreeks 720 een klooster stichtte te Aldeneik ter ere van zijn dochters Harlindis en Relindis. Mogelijk zijn het 8ste-eeuwse evangelarium, de Codex Eyckensis, en de 9de-eeuwse weefsels die beide bewaard worden in de Sint-Catharinakerk, afkomstig uit dit klooster. Archeologische restanten uit de Karolingische periode zijn schaars. Verspreid over de gehele gemeente Maaseik zijn enkele scherven aardewerk aangetroffen, zo ook in het stadscentrum. Pas vanaf de 12de eeuw kunnen we met zekerheid stellen dat er een permanente bewoning aanwezig is in Maaseik. Tot het begin van de 11de eeuw was Aldeneik één van de belangrijkste parochiale centra in het Maasland. In 1008 wordt de regio door de Duitse keizer aan de heer van Loon geschonken. Hierdoor vindt er een stagnatie in de geestelijke en economische groei te Aldeneik plaats. Vervolgens ontstond het nieuwe Eik. Dit werd vermoedelijk gesticht op de locatie van een Romeinse nederzetting waar op dit moment een slot van de graven van Maasgouw was. Tussen 1227 en 1237 werd het huidige Maaseik gesticht door graaf Arnold IV van Loon. In 1244 wordt het voor het eerst vermeld als zijnde Nova Eycke⁹. Volgens sommige bronnen zou het prinsenhof (CAI 700283) een motte of donjon zijn waarrond Maaseik gebouwd is, echter spreekt Neskens van een 18de-eeuws jachtslot van de heer J. Van Beieren¹⁰.

⁵ Boonen e.a. 1994: 35.

⁶ *Ibidem*: 36.

⁷ *Ibidem*: 37.

⁸ *Ibidem*: 37.38-39.

⁹ Gerrits 1989.

¹⁰ Claasen 1970.

De nederzetting was gelegen op een terras in de overstromingsvlakte van de Maas. Door de natuurlijke vorm van het terras heeft Maaseik zijn rechthoekige vorm verkregen. Doordat het een nieuwe stichting betreft, heeft de stad een kunstmatig uitgelegd patroon. Centraal ligt een vierkant marktplein. Hier komen vier hoofdstraten bijeen waardoor een rastervormig stratenpatroon ontstaat. De stadsomwalling is mogelijk opgericht bij de stichting van de stad. De eerste vermelding dateert echter uit 1343 (CAI 207860)¹¹. Binnen de stadsomwalling zijn vier stadspoorten aanwezig, de Bospoort (CAI 207872), de Heppenerpoort (CAI 207871), de Bleumerpoort/Maaspoort (CAI 207870) en de Eikerpoort (CAI 207873). Nabij de Bospoort werden in 2005 twee verdedigingstoren opgegraven. Deze verdedigingstorens zijn gefundeerd in maastrichtersteen en rusten op houten palen om verzakking in het moerassige gebied te voorkomen (CAI 700277) (fig. 2.1)¹². In 1467 wordt een gedeelte van de omwalling gesloopt. Tien jaar later werd de stadsmuur herbouwd¹³. In de 16de eeuw waren de stadsmuren en -poorten in verval geraakt en werden er herstellingswerken uitgevoerd. Wanneer in 1672 de stad in Franse handen viel, besliste het Franse gezag om onmiddellijk extra versterkingen toe te voegen. De verdediging wordt door de Franse bouwmeester Vauban (1633-1707) uitgebreid. Drie jaar later wordt de nieuwe verdediging afgebroken. Een bastion van de verdediging zoals deze door Vauban werd ontworpen is in 2005 teruggevonden bij opgravingen aan de Kloosterbempden¹⁴ (fig. 2.2). Gedurende de 18de en 19de eeuw worden de stadsmuur en de stadspoorten afgebroken om een modernisering van de stad toe te laten.

Fig. 2.1: Verdedigingstoren nabij de Bospoort¹⁵.

¹¹ Boonen e.a 1994 en Gerrits 1989.

¹² www.MuseaMaaseik.be

¹³ www.MuseaMaaseik.be

¹⁴ Heymans & Neskens 2007.

¹⁵ Musea Maaseik.

Fig. 2.2: Vestigingsmuur van Vauban aan de Kloosterbeemden¹⁶.

Centraal op het marktplaats stond het stadhuis dat zeker tot de 14de eeuw teruggaat. In 1347 wordt voor het eerst een lakenhal genoemd die bij het stadhuis hoort. In de 18de eeuw wordt het stadhuis afgebroken en huurt men een pand aan de rand van de markt. In 1768 koopt men een ander pand waar het stadhuis tot op heden nog steeds gevestigd is¹⁷.

De huidige parochiekerk (de Sint-Catharinakerk) dateert uit 1840. Deze kerk werd gebouwd op de plaats waar sinds 1244 de eerdere Sint-Catharinakerk met kerkhof stond. Deze werd afgebroken in 1797. Ook het klooster en het kapittel van de kanunniken van Aldeneik (1571) bevonden zich hier¹⁸. In 2014 werd mogelijk de toren van de oude parochiekerk ontdekt bij kleinschalige verbouwingswerken, maar het is echter ook mogelijk dat het een buitenmuur van de kerk betreft of zelfs een muur van een ander gebouw (CAI 700283).

RELIGIEUZE ANKERPUNTEN

Fig. 2.3: Overzichtskaart van de religieuze instellingen in Maaseik¹⁹.

¹⁶ Heymans & Neskens 2007: 64.

¹⁷ Boonen e.a 1994; Gerrits 1989.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ AR-TE 2013: 8.

Buiten het stadhuis en de parochiekerk met klooster en kapittel zijn er nog verscheidene religieuze gebouwen aanwezig (gewees) in Maaseik (fig. 2.3). Buiten de stadswallen lag reeds vóór 1265 een begijnhof. Dit begijnhof verkreeg in 1265 bisschoppelijke erkenning. Langs het begijnhof werd in de 15de eeuw het Agnetenklooster opgericht. In 1482 werden zowel het begijnhof als het klooster door brand verwoest. Bij opgravingen in 2003 en 2005 werden resten van het klooster en het begijnhof aangetroffen, onder andere de fundamente van een rechthoekig, stenen gebouw met ernaast verscheidene kuilen met brandsporen. Ook werden er twee waterputten aangetroffen. In één waterput lag een tinnen servies; mogelijk werd dit in de put gegooid als bescherming tegen de brand. Tevens werden een gracht- en een greppelstructuur opgegraven. Alle sporen zijn te dateren tussen de 13de en de 15de eeuw (fig. 2.4). Door deze ruime datering is er geen onderscheid te maken tussen sporen van het klooster of het begijnhof (CAI 52410)²⁰. Het nieuwe Agnetenklooster, ook bekend als het Groot klooster, werd in 1485 opgericht. Dit klooster bleef bestaan tot 1797 en werd in 1799 verkocht²¹. Naast het Agnetenklooster waren er nog vijf andere religieuze orden in Maaseik. De kruisheren (stichting in 1467), de sepulchrijnen van Kinrooi (1495), de minderbroeders (1626) de kapucijnen (1626) en de kapucinessen. De meeste van deze kloosters zijn gelegen aan de stadsmuur. Bij een opgraving in het minderbroederklooster (in 2013-2014) werden funderingen aangetroffen van het klooster en de bijbehorende kerk. Bij de kerk werden verschillende skeletresten gevonden. Tevens werd er een grafkelder in mergelblokken aangetroffen (CAI 162394)²².

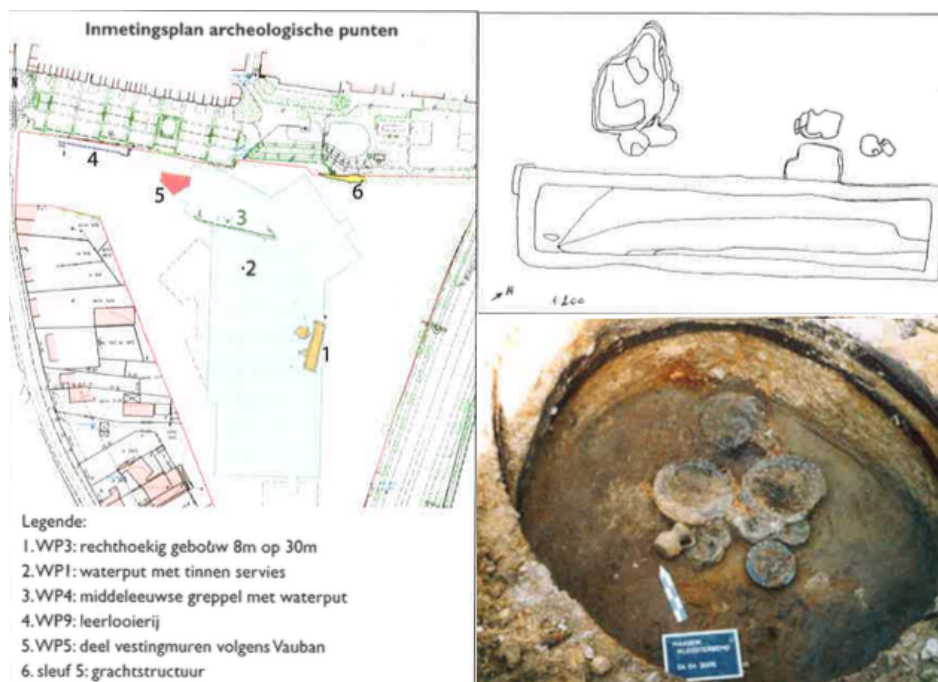

Fig. 2.4: Sporenplan van het Agnetenklooster met detail van de stenen structuur en het tinnen servies in de waterput²³.

²⁰ Heymans & Neskens 2007.

²¹ Mersch 2014.

²² Vynckier in prep.

²³ Heymans & Neskens 2007: 63-64.

Fig. 2.5: Leerlooierskuilen uit de 18de tot 20ste eeuw²⁴.

De overige percelen binnen en rond de stadsmuur worden veelal ingenomen door woningen, tuinen, braakliggende stukken land en ambachtelijke zones. Vanaf de 16de eeuw zijn er zes georganiseerde ambachten aanwezig in de stad. Eén van deze ambachtelijke zones is opgegraven in 2005. In deze zone, net buiten de stadsmuur, werden 28 putten opgegraven waarin bij het leerlooien de huiden werden neergelegd op eikenschors en looizuur. De leerlooierij zou dateren uit de 18de eeuw, maar de putten werden zeker tot begin 20ste eeuw gebruikt²⁵ (fig. 2.5). Op verschillende tijdstippen zijn er binnen de middeleeuwse stadsomwalling sporen van bewoning aan het licht gekomen, zowel als toevalsvondsten bij afbraak- of verbouwingswerken als bij kleinschalige (voor)onderzoeken. Zo werden aan de Bosstraat 24, in de tuin van een woning met de naam “Regenboeghe”, twee putten gevonden, gevuld met 20ste-eeuws puin. Bij één van de putten was onderaan een dunne laag met scherven uit de 16de-17de aanwezig. Bij de andere kuil was deze laag veel dikker en bevatte ze ook 40 bronzen schijfjes (mogelijk munten), een 3-orenkruik uit Raeren met het wapenschild van Maaseik (CAI 700284)²⁶. In twee huizen op de markt (nr. 36 en 37), “Den Prince van Luyck” en “De Stadt Amsterdam”, vond een kleinschalige opgraving plaats naar aanleiding van restauratiewerken. Hierbij werden drie waterputten en vier beerputten aangetroffen (fig. 2.6). Deze waren opgetrokken uit mergelblokken en/of baksteen. Veelal konden in de putten meerdere lagen herkend worden. De onderste lagen bevatten vondsten uit de 16de eeuw, de bovenste lagen vondsten uit de 19de of vroege 20ste eeuw²⁷. CAI 158929 betreft de vondst van een achterbouw en funderingsresten alsook één loopput. Verder zijn er nog enkele losstaande meldingen van een waterput (CAI 51873), een beerput (CAI 51875), een mergelput (CAI 700834) en een waterput (CAI 51872), die allemaal tussen de 16de en 20ste eeuw opgevuld zijn. Een uitzonderlijke vondst betreft een 19de-eeuwse waterput (CAI 5187) met op de bodem een 16de-eeuwse grafsteen²⁸. Enkele meters ten westen van het onderzoeksgebied is een kleinschalig onderzoek geweest in de Loerstraat. Hier werden een klein gebouw met leerlooiersput, een achterbouw van een gebouw en enkele tuininrichtingen aangetroffen uit de 18de en 19de eeuw. Opvallend is de diepte waarin deze archeologische restanten

²⁴ *Ibidem*: 65.

²⁵ Heymans & Neskens 2007.

²⁶ Heymans 1997.

²⁷ *Idem* 1989: 61-281.

²⁸ *Idem* 1988: 69-70.

zich bevonden. De eerste archeologische restanten kwamen al aan het licht op een diepte van 20 cm, de diepste funderingen waren ingegraven tot +/- 120 cm diepte (fig. 2.7)²⁹.

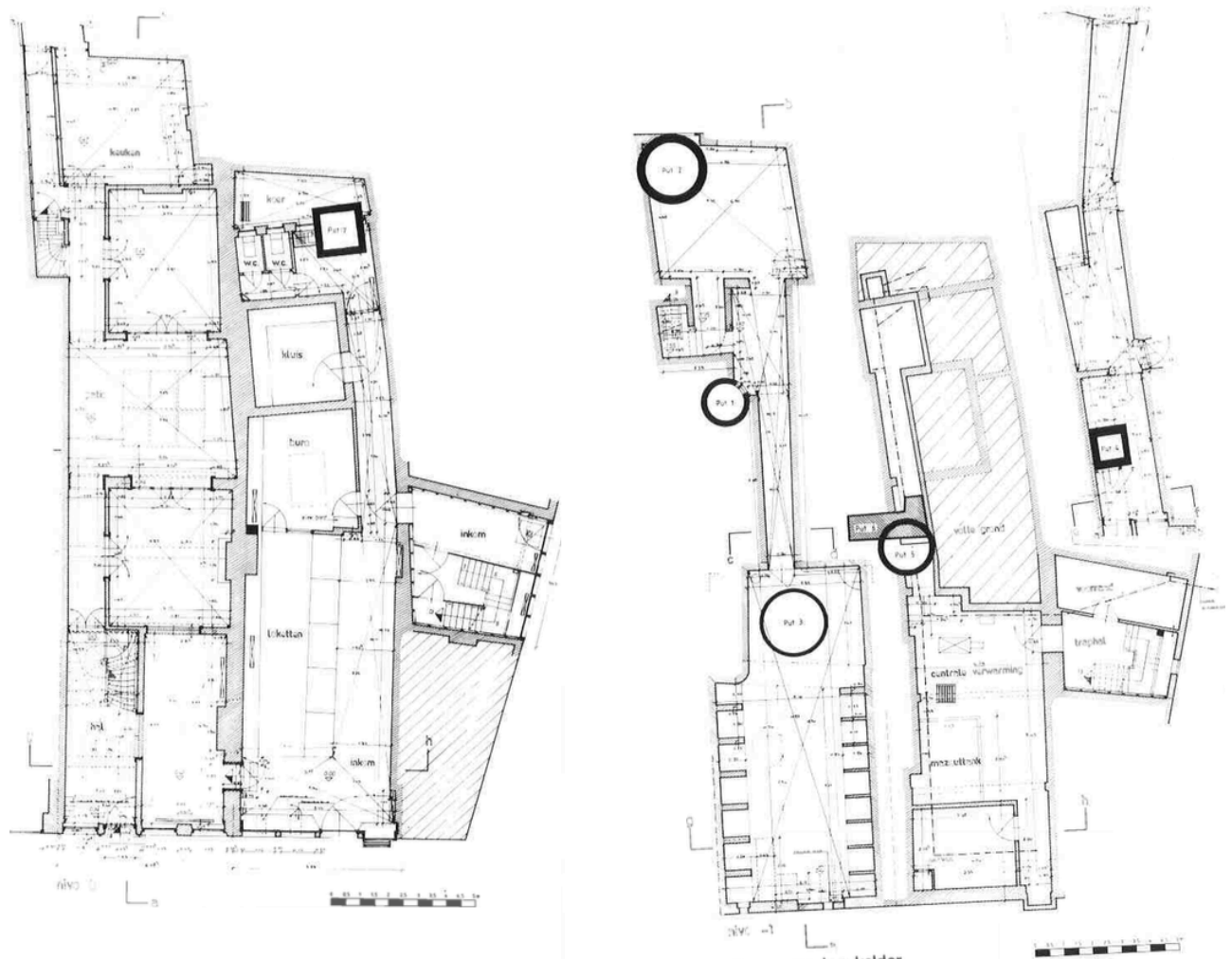

Fig. 2.6: Beerputten en waterputten in “Den Prince van Luyck” en “De Stadt Amsterdam”, links: gelijkvloers, rechts: kelder³⁰.

²⁹ Van Den Konijnenburg 2011.

³⁰ Heymans 1989: 75-76.

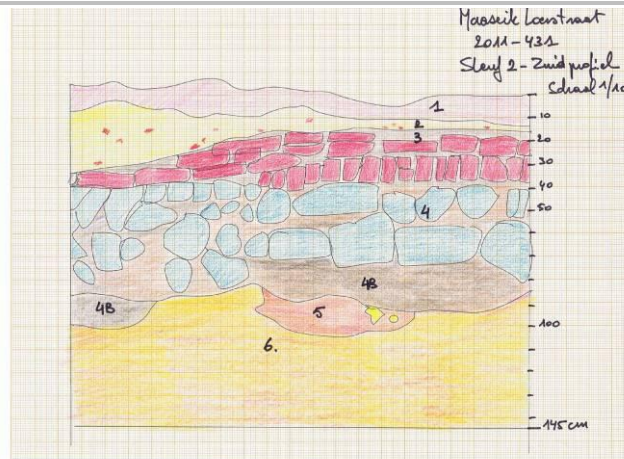

Fig. 2.7: Tekening van muurresten aangetroffen bij een onderzoek aan de Loerstraat. De archeologische restanten zijn bewaard tussen 20 en 120 cm ³¹.

Recent werd bij rioleringswerken aan het kruispunt van de Burgemeester Philipslaan, de Eikerstraat en de Venlosesteenweg een archeologische begeleiding uitgevoerd. Er werden voornamelijk bakstenen of kalkstenen muren aangetroffen (fig. 2.8). Aangezien de verwerking van dit project nog niet is afgerond, is het onduidelijk waar deze archeologische resten zich bevinden en waar deze onderdeel van hebben uitgemaakt ³².

³¹ Van Den Konijnenburg 2011.

³² Anja Neskens deelde via mailconversatie mee dat de uitwerking van het project nog niet is gestart na het uitvoeren van het veldwerk.

Fig. 2.8: Aangetroffen muren bij de archeologische begeleiding aan de Burgemeester Philipslaan³³.

2.1.2 De Burgemeester Philipslaan 15 en haar omgeving

Noch binnen het onderzoeksgebied zelf, noch in de onmiddellijke omgeving werden reeds archeologische onderzoeken uitgevoerd. Het is dus onduidelijk in welke mate er een goede bewaringstoestand van het archeologische erfgoed is.

Wel kan aan de hand van schriftelijke bronnen en de evolutie van de percelen een mogelijke verwachting opgesteld worden.

Zoals hierboven aangehaald is het onderzoeksgebied volledig gesitueerd op het voormalige kloosterterrein van de Kapucijnen. Ten noorden van het onderzoeksgebied bevindt zich de middeleeuwse stadsmuur. Mogelijk wordt deze stadsmuur aangetroffen aan de noordgrens van het onderzoeksgebied.

Het Kapucijnenklooster³⁴

Reeds in het begin van de 17de eeuw waren er geregeld Kapucijnen terug te vinden in Maaseik. Op 24 november 1625 kocht Nikolaas Nessels het ouderlijke huis aan de Eikerstraat om daar een klooster te stichten. Nikolaas Nessels had als doel het bestrijden van het protestantisme (wat in Maaseik op dit moment nog door een grote groep als geloof meegedragen werd) en het bevorderen van het zielenheil van de gelovigen. Hij had twee voorwaarden voor de paters: ze moesten de biecht afnemen en catechismus geven.

³³ Musea Maaseik.

³⁴ Hildebrand: 412-432.

In 1262-27 kochten de kapucijnen de aanpalende boomgaarden en in 1631 kocht men ook nog een groot stuk aanpalende grond. Men verkreeg ook enkele stukken grond als gift. Op dit moment werd de volledige tuin omringd, aan de stadsmuur liet de stad een deur maken in deze omheining. De paters kregen evenwel het recht om deze ten alle tijden te laten toemetselen. In 1636 werd de bestaande omheining verhoogd en verdween ook de deur. In 1640 was de volledige omheining voltooid. Op het uiteinde van de tuin werd een pesthuis gebouwd, maar de exacte datum van de bouw is onbekend. Wel is geweten dat het pesthuis een uitweg had langs een steeg, ongeveer tegenover de Hertstraat. In 1770 werd hier een bergplaats gebouwd.

In 1631 werd ook beslist waar men de kloostergebouwen zou neerzetten. Op 2 mei 1632 werd het Kapucijnenkruis gebouwd, net voor de plaats waar de kloostergebouwen zouden komen. Op 3 mei 1632 werd de eerste steen voor het klooster gelegd. Het is onduidelijk op welke datum het klooster volledig gebouwd was. In totaal waren er 20 cellen in het klooster en één cel boven de toegangspoort. Ook waren er vijf of zeven ziekenkamers aanwezig. In 1638 werd de kerk geconsacreerd (fig. 2.9). Naast de kerk was een ziekenkapel aanwezig. In deze ziekenkapel werd in 1750 een nieuwe grote cel ingericht. In 1689 werd een nieuwe kelder onder het klooster aangelegd. De refter werd veelvuldig opgeknapt, zo werden in 1723 de ramen vergroot en de muren gelambriseerd. In 1729 werd er een nieuwe vloer en zoldering gelegd. Tussen 1720 en 1723 werd het klooster grondig vernieuwd door Gardiaan Maternus van Brussel, het pand werd in rood en wit geschilderd, de ziekenkamers kregen Italiaanse schouwen en de sacristie werd helemaal veranderd. Het kerkmeubilair werd deels vernieuwd en deels opnieuw geschilderd. In 1730 werd het volledige klooster gewit en in 1742 volgden de cellen en ziekenkamers. In 1796 wordt het klooster opgeheven en enkele jaren later verkocht. In 1840 vestigden de zusters van Liefde van Tilburg zich in de gebouwen en richtten ze er een instituut voor doofstomme en blinde meisjes op. Tot op heden zijn de gebouwen in gebruik gebleven als instituut waarbij voornamelijk in de 20ste eeuw verscheidene extra gebouwen zijn opgericht.

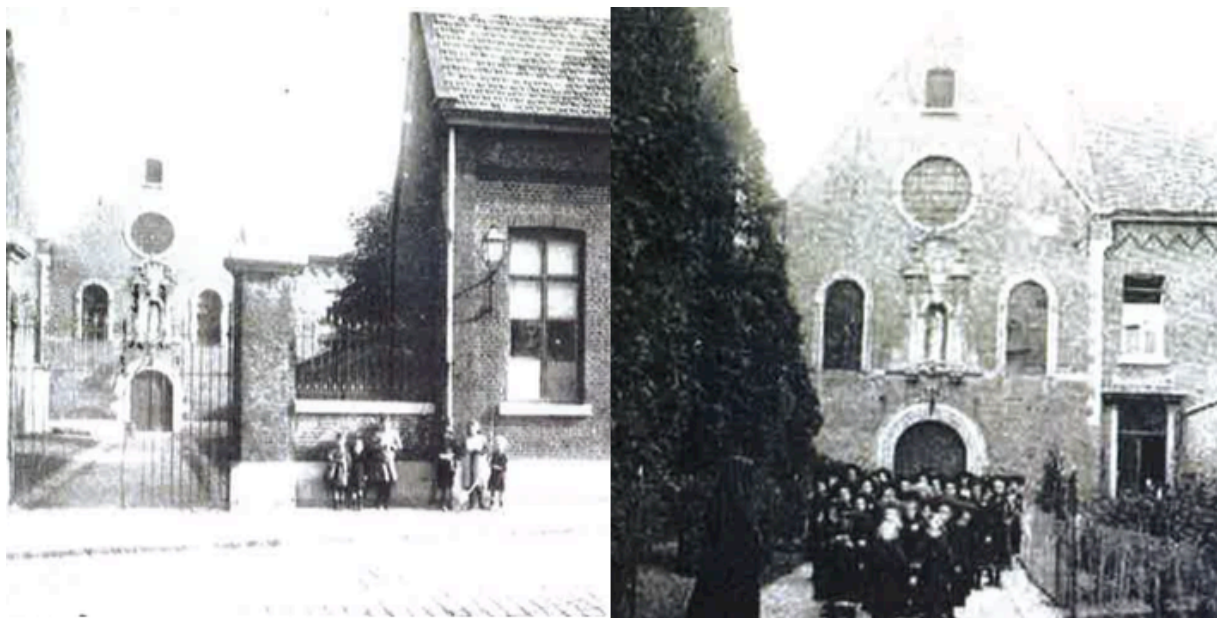

Fig. 2.9: Links de kloosterkerk na 1892 en rechts dezelfde kloosterkerk in 1911³⁵.

Cartografie

³⁵ Heymans 1990.

De oudste gekende cartografische bron van Maaseik is een kaart uit 1672 waarop de verdedigingswerken van Vauban afgebeeld zijn. Ook de stadsindeling is zichtbaar, met de kerk en het klooster (fig. 2.10). Opvallend op deze kaart is de kloostertuin, waarin dicht bij het klooster enkele gebouwen staan die niet vermeld worden in de historische bronnen. Mogelijk betreft het enkele gebouwen die in de tuin stonden. De beschrijving van de locatie van de verschillende gebouwen en de bouwgeschiedenis is in de schriftelijke bronnen evenwel vrij summier. Het is hierdoor onduidelijk of deze kaart al dan niet de werkelijke situatie weergeeft.

Fig. 2.10: Kaart van Maaseik uit 1672 met aanduiding van het onderzoeksgebied³⁶.

Op de Ferrariskaart (1771-1775) (fig. 2.11) zijn de contouren van de tuinomheining zichtbaar, alsook het steegje over de Hertstraat waarop het Pesthuis een uitgang had. Verder is het opvallend dat de kerk hier aan de oostzijde is weergegeven terwijl deze zich in werkelijkheid aan de westzijde van de kloostergebouwen bevindt. In de kloostertuin zijn geen gebouwen aanwezig.

³⁶ <http://maasbrugroosterenmaaseik.blogspot.be/>

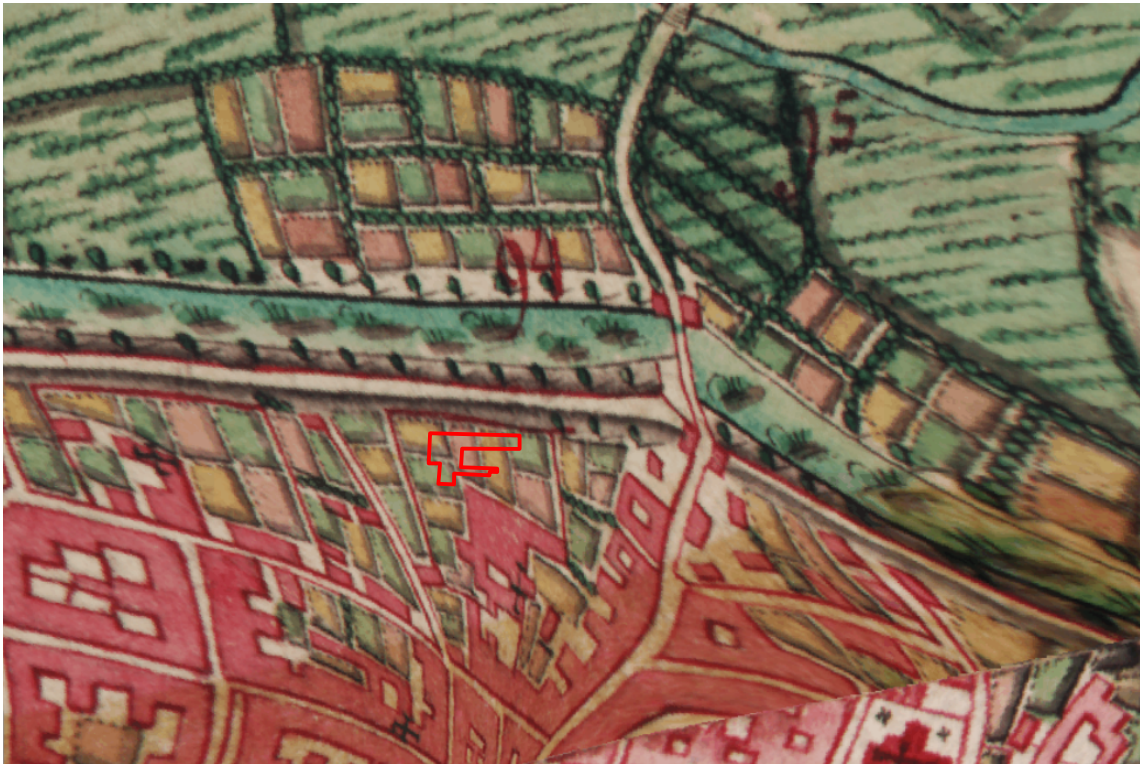

Fig. 2.11: Detail van de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied³⁷.

Uit 1825 stamt een zeer gedetailleerde kaart omtrent de stadsinrichting in Maaseik (fig. 2.12). Ook de kloosterinrichting is gedetailleerd weergegeven, met de kerk, het klooster, de kloostertuin en de omheining. Binnen het kloosterterrein is geen gebouw zichtbaar, maar zouden slechts enkele tuininrichtingen aanwezig zijn geweest.

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) (fig. 2.13) en de Vandermaelen Kaart (1846-1854) (fig. 2.14) zijn de kerk, de kloostergebouwen, de omheining en twee gebouwen in het oostelijke deel van het kloosterterrein zichtbaar. Mogelijk zijn deze twee gebouwen het pesthuis en de in 1770 gebouwde bergplaats.

Vervolgens zijn er verscheidene topografische en topografisch militaire kaarten (1850-1864, 1910, 1922, 1929, 1937 en 1952) waarop eenzelfde indeling zichtbaar is met een omheinde kloostertuin en met de kerk en de kloostergebouwen in de westelijke hoek. Pas in 1967 zijn er gebouwen zichtbaar aan de noordzijde van de kloostertuin. Ook in 1988 zijn dezelfde gebouwen nog aanwezig en zelfs op het huidige kadaster (2015) zijn deze aangeduid (fig. 2.15).

Cartografisch gezien is er sprake van een continu landgebruik van 1672 tot midden 20ste eeuw als zijnde klooster met bijbehorende tuin en omheining. Pas vanaf het midden van de 20ste eeuw wordt een klein gedeelte van de kloostertuin ingenomen door gebouwen. Het is onduidelijk wat de situatie vóór 1672 was. Gezien de schriftelijke bronnen die aanhalen dat het klooster gebouwd is in de tuin van een woning en op boomgaarden en weilanden was het gebied kort vóór 1672 niet als woonzone in gebruik. Mogelijk zijn hier dus nog restanten van oudere tuinstructuren, beerputten, waterputten en misschien ambachtelijke zones aanwezig in de ondergrond.

³⁷ www.geopunt.be. De vervorming in de weergave is een fout op de website zelf.

Fig. 2.12: Kaart van Maaseik uit 1825 met aanduiding van het onderzoeksgebied³⁸.

³⁸ www.wildernis.eu

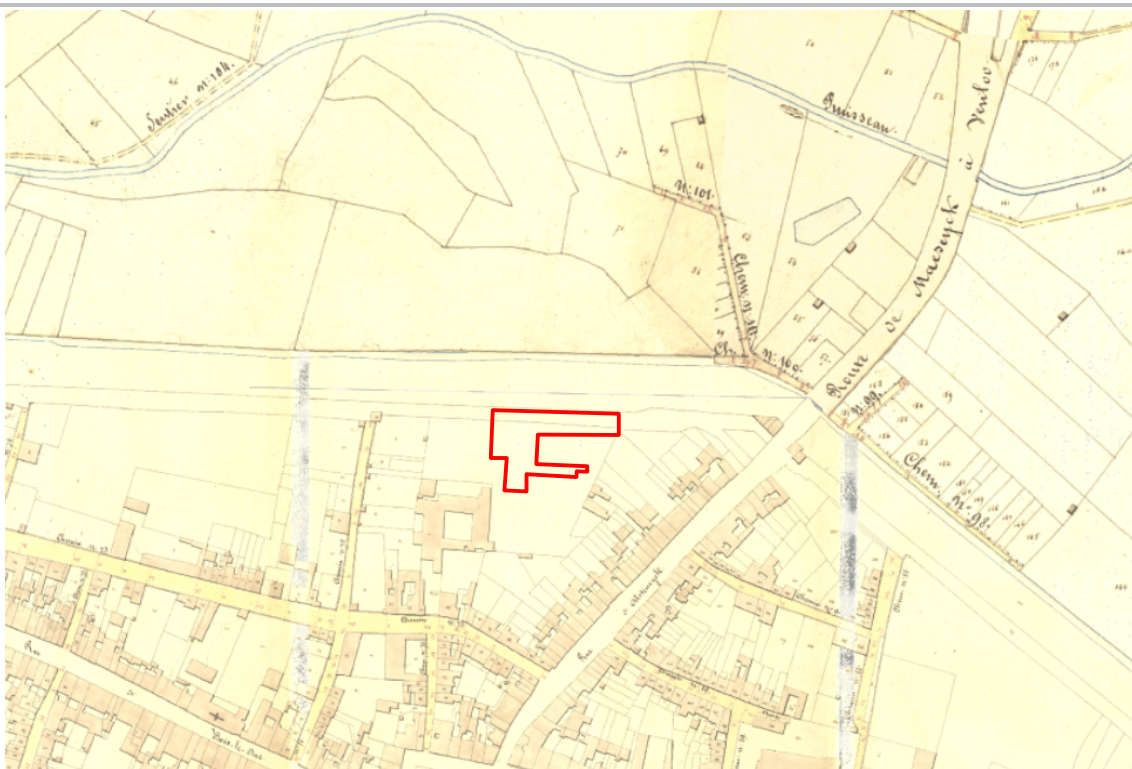

Fig. 2.13: Detail van de Atlas der buurtwegen met aanduiding van het projectgebied.

Fig. 2.14: Detail van de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied.

Fig. 2.15: Luchtfoto met aanduiding van het projectgebied³⁹.

2.1.3 Archeologische verwachting

Gezien de ligging binnen de middeleeuwse stadsmuren van Maaseik en de locatie van het onderzoeksgebied in de tuin van een 17de-eeuws klooster is er een hoog archeologisch potentieel. Mogelijk zullen er geen gebouwen aangetroffen worden, maar veeleer andere nederzettingssporen zoals waterputten en afvalkuilen van middeleeuwse bewoning of van het klooster. Ook is er een kleine kans dat restanten van het pesthuis bij het klooster worden aangesneden (fig. 2.16). Ook sporen die in verband staan met de stadsmuur of de bouw hiervan kunnen aanwezig zijn alsook sporen die verband houden met de bouw of aanwezigheid van middeleeuwse woningen of het klooster. Gedetailleerde kaarten sinds de 19de eeuw geven aan dat er slechts in de jaren 60 van de vorige eeuw opnieuw bebouwing aanwezig was op het onderzoeksgebied. Deze gebouwen zijn vandaag de dag nog steeds in gebruik. Hierdoor is er geen sprake van een continue mate van versterking door het steeds heropbouwen van gebouwen.

³⁹ Google Earth.

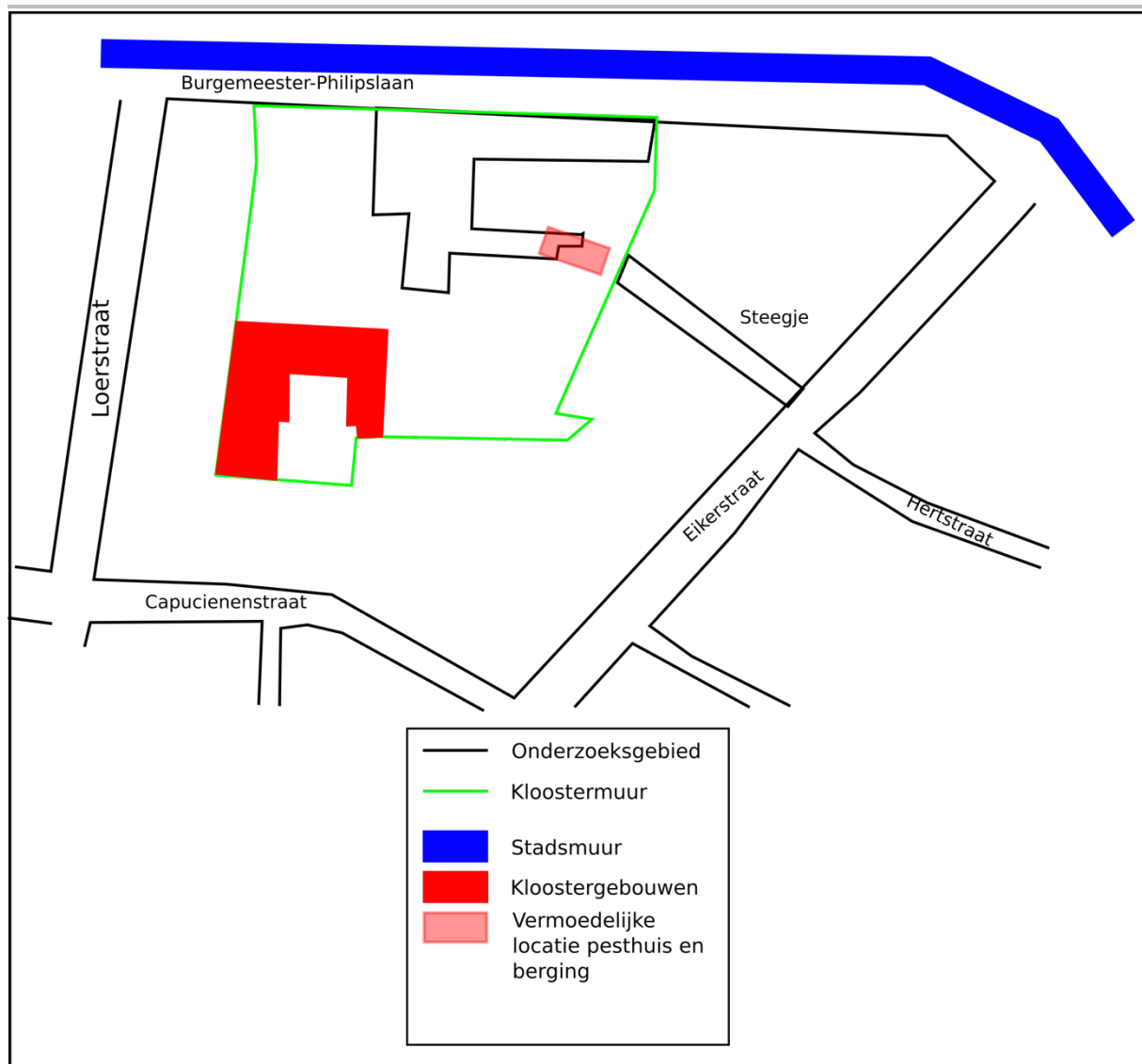

Fig. 2.16: Projectie van het onderzoeksgebied binnen het kloosterdomein.

2.2 Gekende verstoringen binnen het projectgebied

Er zijn geen gegevens bekend waaruit een (grondige) verstoring van de ondergrond vermoed kan worden. Wel zijn er op het terrein verschillende gebouwen en speelplaatsinrichtingen aanwezig. Bij deze gebouwen is er slechts een klein gedeelte dat beschikt over een onderkelderde stookruimte. De overige af te breken bebouwing is gefundeerd op de vaste grond.

Naast de aanwezige bebouwing zijn er doorheen het onderzoeksgebied nog enkele putten en leidingen aanwezig welke zich situeren tussen 1 m en 2,5 m onder het maaiveld. Alle aanwezige gebouwen, leidingen en putten zijn aangeduid op fig. 3.3. De versturende impact op het bodembestand is hierdoor minimaal. Enkel ter plaatse van de aanwezige kelder zal een groot deel verstoord zijn, de overige verstoringen zijn slechts klein van omvang.

2.3 Besluit

Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?

Binnen het onderzoeksgebied of in de directe nabijheid hiervan is geen informatie uit archeologische onderzoeken bekend. Via historische bronnen en de nog aanwezige bebouwing kan wel de exacte locatie en afbakening van het oude klooster gesitueerd worden in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Mogelijk lag de kloostermuur (grenzend aan de 13de-eeuwse stadsmuur) langsheen de noordzijde van het onderzoeksgebied. In het zuidoosten bestaat de kans dat resten van het pesthuis en bijbehorende berging zullen aangesneden worden. Op oude kaarten is een continue ingebruikname van het onderzoeksgebied als tuinzone te zien. Slechts in de jaren 50-60 van de vorige eeuw is er langsheen de Burgemeester Philipslaan (de huidige) bebouwing gekomen.

Wat was de ligging, de bouwgeschiedenis, de aard en het voorkomen (uitzicht) van de oude stadswallen en grachten?

De locatie van de stadswallen loopt van de Eikerpoort (over de Burgemeester Philipslaan) richting de Bospoort richting de Hepperpoort en de Bleumerpoort. De eerste vermelding dateert uit 1343. Twee opgegraven basissen van verdedigingstorens tonen aan dat ze gefundeerd waren in maastrichtersteen en rusten op houten palen om verzakking in het aanwezige moerassige gebied te voorkomen. In 1467 wordt een gedeelte van de omwalling gesloopt. Tien jaar later werd de stadsmuur herbouwd. In 1672 werd de verdediging door Vauban uitgebreid. Drie jaar later wordt de nieuwe verdediging afgebroken. Gedurende de 18de en 19de eeuw worden de stadsmuur en stadspoorten afgebroken om een modernisering van de stad toe te laten.

Welke info is er te vinden over het terrein voor de stichting van het Kapucijnenklooster?

Het klooster is gesticht op de locatie van het ouderlijk huis van Nikolaas Nessels. Dit perceel werd uitgebreid met enkele aanpalende boomgaarden en gronden die werden aangekocht of als schenking ontvangen. Hieruit blijkt dat op de plaats van het klooster voornamelijk onbebouwde gronden aanwezig waren, met mogelijk een agrarische of ambachtelijke functie.

Welke info is er te vinden over de stichting van het Kapucijnenklooster en de ontwikkeling (ruimtelijke ontwikkeling doorheen de tijd, bouwgeschiedenis, uitzicht,...) van het klooster?

Op 2 mei 1632 werd het Kapucijnenkruis net voor de plaats waar de gebouwen komen, opgericht. Op 3 mei 1632 werd de eerste steen voor het klooster gelegd. Het is onduidelijk wanneer het klooster voltooid was. In totaal waren er 20 cellen in het klooster en één cel boven de toegangspoort. Ook waren er vijf of zeven ziekenkamers aanwezig. Het is geweten dat in 1638 de kerk geconsacreerd werd. Naast de kerk was er ook een ziekenkapel aanwezig. In deze ziekenkapel werd in 1750 een nieuwe grote cel ingericht. In 1689 werd een nieuwe kelder onder het klooster aangelegd. De refter werd veelvuldig opgeknapt, zo werden in 1723 de ramen vergroot en de muren gelambriseerd. In 1729 werd er een nieuwe vloer en zoldering gelegd. Tussen 1720 en 1723 werd het klooster grondig vernieuwd door Gardiaan Maternus van Brussel, het pand werd in rood en wit geschilderd, de ziekenkamers kregen Italiaanse schouwen en de sacristie werd helemaal veranderd. Het kerkmeubilair werd deels vernieuwd en deels opnieuw geschilderd. In 1730 werd het volledige klooster gewit en in 1742 volgden de cellen en ziekenkamers.

Welke info is er te vinden over de ontwikkelingen op het terrein na opgave van het klooster?

In 1796 wordt het klooster opgeheven en enkele jaren later verkocht. In 1840 vestigden de zusters van Liefde van Tilburg zich in de gebouwen en richtten ze er een instituut voor doofstomme en blinde meisjes op. Tot op heden zijn de gebouwen in gebruik gebleven als instituut waarbij voornamelijk in de 20ste eeuw verscheidene extra gebouwen zijn opgericht.

Hoe was de oude perceelsindeling?

Vanaf de eerste kaarten die beschikbaar zijn voor Maaseik is duidelijk dat het volledige kloosterdomein steeds één perceel is geweest. Toch is er informatie over eerdere perceleringen aanwezig. Zo is er uit de stichtingsinformatie van het klooster af te leiden dat het kloosterdomein zowel uit tuinen van woningen als percelen en stukken gronden bestond. De exacte lay-out van deze perceelsindeling is echter niet bekend.

Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?

Uit alle onderzoeken die in Maaseik zijn uitgevoerd blijkt dat de archeologische restanten zich op geringe diepte bevinden. Het kleinschalige archeologisch onderzoek in de Loerstraat (het onderzoek dat zich het dichtst situeert bij het projectgebied) toonde aan dat de bodemopbouw hier bestaat uit een 20 cm dikke puinlaag waarvan de toplaag is vermengd met teelaarde. De natuurlijke leembodem komt voor op een diepte van 100 à 120 cm onder het maaiveld (fig. 2.7).

Hoofdstuk 3 Huidige en toekomstige toestand

3.1 Huidige toestand

Op het terrein staan momenteel gebouwen die behoren bij een school. Alle gebouwen zijn gefundeerd op de vaste grond. Onder de gebouwen is slechts een kleine ondergrondse stookruimte aanwezig (13,20 m lang, 8 m breed en 3,3 m hoog). Verder zijn er over het gehele terrein enkele kleine putten en leidingen aanwezig welke een beperkte verstorende impact hebben gehad. De open ruimtes zijn momenteel in gebruik als speelplaats en bestaan uit een verharding van betontegels, in combinatie met enkele bomen (fig. 3.1, fig. 3.2, fig. 3.3 en fig. 3.6).

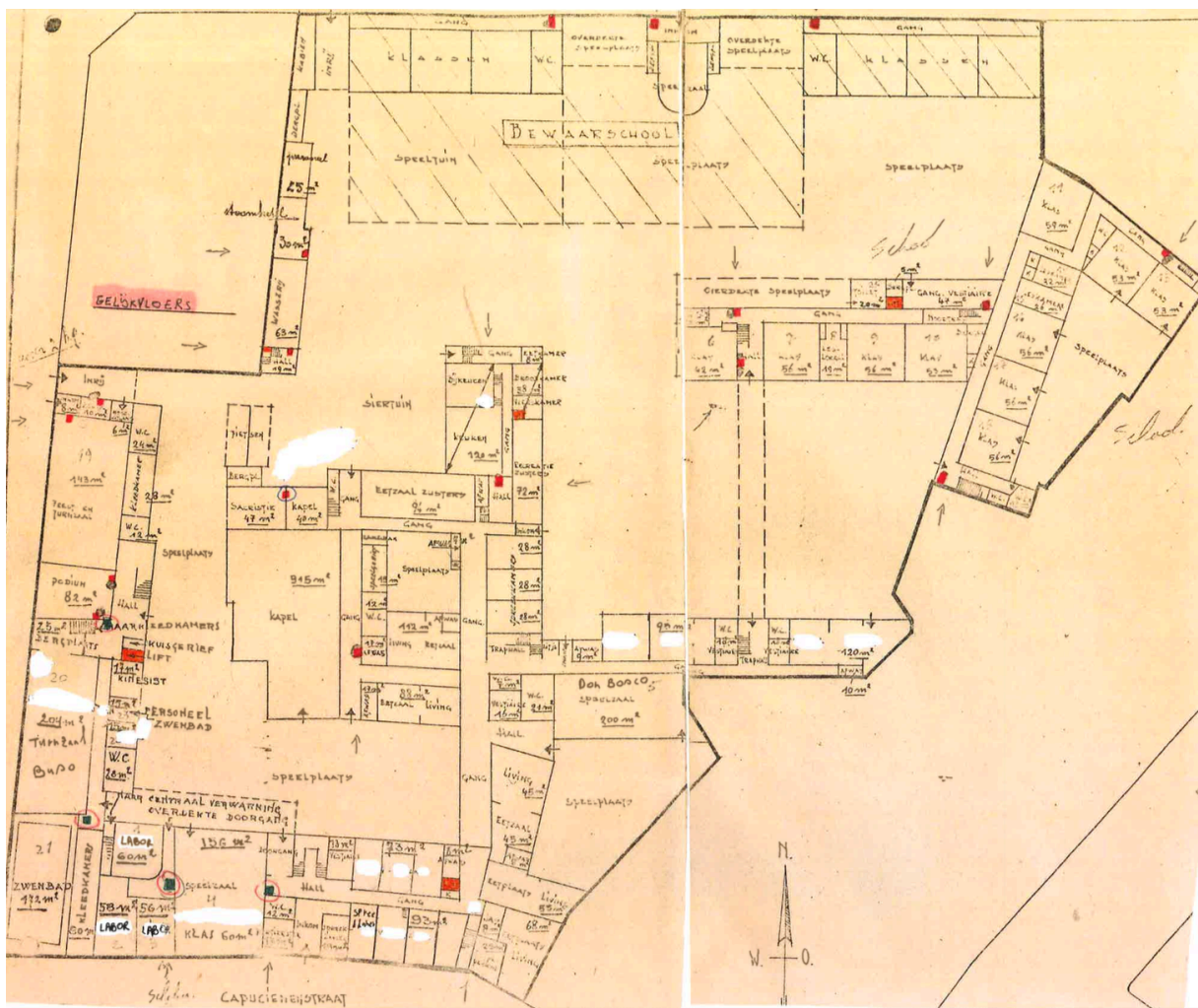

Fig. 3.1: Bouwplannen van de bestaande bebouwing en de gelijkvloerse verdieping⁴⁰.

⁴⁰ Gemeente Maaseik.

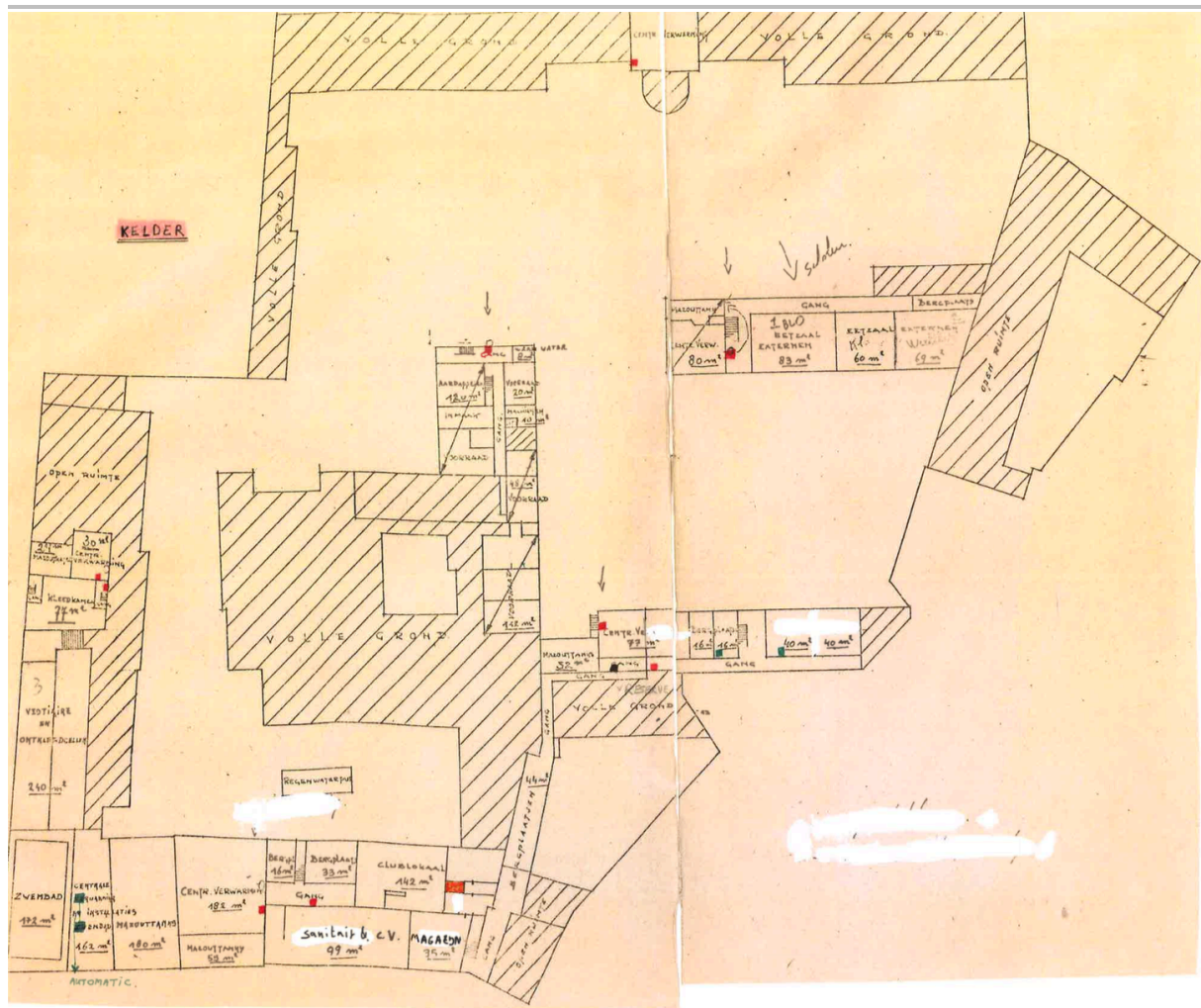

Fig. 3.2: Bouwplannen van de bestaande bebouwing, kelderverdieping⁴¹.

⁴¹ Ibidem.

Fig. 3.3: Opmetingsplan riolering⁴².

3.2 Geplande werken⁴³

Op het terrein wordt een nieuw schoolgebouw opgericht (fig. 3.4, fig. 3.5 en fig. 3.6). Hiervoor wordt het bestaande gebouw langs de Burgemeester Philipslaan afgebroken tot maaiveldniveau (fig. 3.6). Waar nodig wordt ook de bestaande fundering verwijderd, maar dit zal beperkt zijn, aangezien er op een paalfundering gewerkt wordt en de funderingen dus niet in de weg zitten (en dan ook niet zullen worden uitgebroken).

De speelplaats zal dus enkel ter hoogte van de te plaatsen palenrijen opgebroken worden. Er zijn in het bestek geen posten voorzien voor het opbreken van de overige delen van de speelplaats of voor een later herstel. De overige delen van het terrein worden gevrijwaard van enige sloop- of graafwerken. Plannen voor de heraanleg van de speelplaats onder de N-Z georiënteerde vleugel zijn er nog niet, maar de impact zal vrij beperkt zijn (plaatsen van een nieuwe verharding, liefst met behoud van de huidige onderfundering), te meer daar er dan onder een bestaand gebouw gewerkt zal worden.

De school wordt volledig op palen gefundeerd waarbij er 30 van dergelijke palen zullen worden geplaatst. De palen hebben een diameter van 80 cm en worden met een tussenafstand variërend van 6 m tot 12 m geplaatst (fig. 4.4). Deze palen worden van binnenuit uitgegraven binnen een zakkende

⁴² AR-TE.

⁴³ Figuren 4.1 t.e.m. 4.5 worden ook digitaal meegeleverd. Op deze digitale plannen is het eenvoudiger om details te zien en hierop in te zoomen.

bekisting, waardoor deze steeds dieper in de grond zakken. Hierdoor is de impact op het bodembestand minimaal en beperkt tot de omvang van de palen⁴⁴. Enkel in de noordwestelijke hoek van het onderzoeksgebied komt een kelder van 23,30 m lang, 9,6 m breed en 3,8 m hoog. De locatie van deze kelder komt deels overeen met de plaats van de huidige kelder, maar zal ook in westelijke richting uitgebreid worden.

Ten westen van deze kelder worden drie regenwaterputten van elk 20.000l ingegraven. Hiervoor wordt één werkput uitgegraven voor het plaatsen van de drie putten.

Over het gehele terrein dienen geen leidingen ingegraven te worden, aangezien deze via een intern schachtensysteem richting de kelderruimte gaan waar ze aangesloten worden op de bestaande riolering, waterleiding, waterputten, elektriciteitsnet etc...

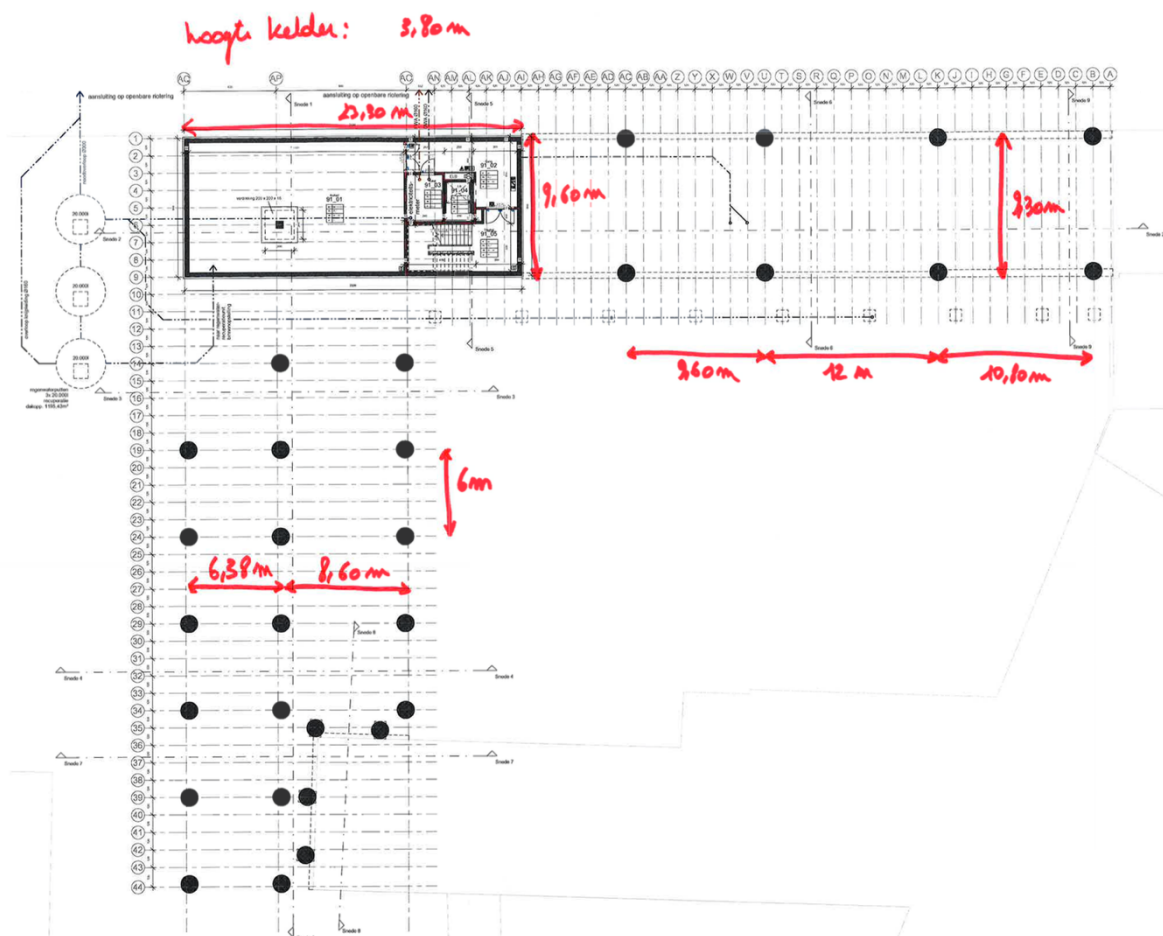

Fig. 3.4: Grondplan kelderniveau⁴⁵.

⁴⁴ Net omwille van de stabiliteit voor het plaatsen van de palen, is het niet aangewezen proefputten of sleuven te graven op de locatie van deze palen.

⁴⁵ AR-TE.

Fig. 3.5: Sneden van de gebouwen⁴⁶.

3.3 Besluit

Welke info is er nog te vinden over de huidige bebouwing en voormalige constructies op het terrein?

Er zijn enkele gebouwen aanwezig op het te onderzoeken perceel. Deze zijn alle, met uitzondering van een kleine kelder (13,20 m lang, 8 m breed en 3,3 m hoog), gefundeerd op de volle grond. Verspreid over het onderzoeksgebied liggen nog enkele leidingen en putten die ingegraven zijn tussen 1 m en 2,5 m.

In welke mate is het terrein reeds verstoord?

De hierboven vernoemde bebouwing is voornamelijk gefundeerd op vaste grond. Hierdoor is de verstoring impact minimaal. De aanwezige kelder zal reeds alle archeologisch relevante niveaus verstoord hebben evenals de diepste ingegraven putten en leidingen. De putten en leidingen die 1 m diep ingegraven zijn, kunnen mogelijk enkele archeologisch relevante sporen gevrijwaard hebben van verstoring. Voor een volledig beeld van de mate van verstoring wordt verwezen naar fig. 4.6. Algemeen gezien is de verstoring in de bodem ten gevolge van de huidige gebouwen eerder beperkt.

In welke mate verstoren de geplande werken archeologisch erfgoed?

De geplande werken hebben een vrij geringe verstoring impact. Slechts een kelderruimte (deels op dezelfde locatie als de huidige kelder, 13,80 m lang, 9,6 m breed en 3,8 m hoog) en de plaatsing van enkele regenwaterputten hebben een volledige verstoring van het bodemarchief tot gevolg. De overige delen van het nieuwe gebouw worden gefundeerd op palen, die van binnenuit worden uitgegraven binnen een bekisting. Hierdoor beperkt de verstoring zich telkens tot een klein gebied, waarbinnen weinig zinvol archeologisch onderzoek kan gebeuren, als dit omwille van de veiligheid al mogelijk zou zijn. Tevens nemen deze gebouwen slechts een klein areaal van het onderzoeksgebied in. In de overige delen van het terrein zullen geen gebouwen, leidingen etc... worden ingericht.

⁴⁶ AR-TE.

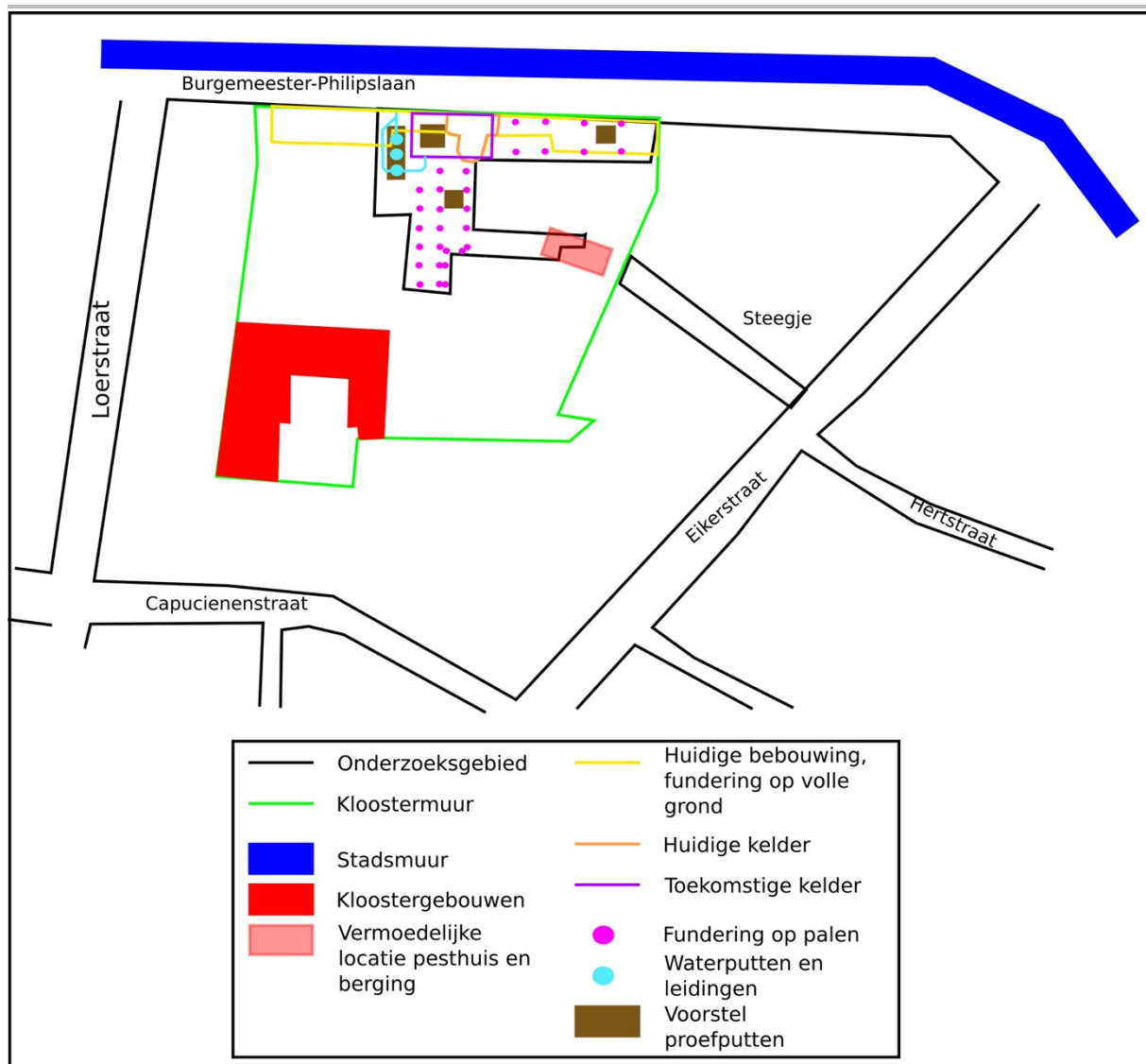

Fig. 3.6: Compilatiekaart van verstoringen en verwachtingen.

Welke onderzoeksvragen moeten bijkomend bij de prospectie met ingreep in de bodem beantwoord worden?

De vraagstelling wijkt niet af van de eerder uitgevoerde opgravingen in een religieuze context of middeleeuwse stadscontext.

Wat is de te volgen strategie tijdens het prospectieonderzoek?

Aangezien het onderzoeksgebied op een kloosterterrein binnen de middeleeuwse stadsomwalling van Maaseik ligt en het gevrijwaard bleef van verdere bebouwing tot het midden van de 20ste eeuw, wordt geadviseerd om op de plaatsen waar een verhoogde verstoring van het archeologisch erfgoed verwacht wordt een vooronderzoek met proefputten en -sleuven uit te voeren. Gelet op de beperkte omvang van de werken met ingreep in de bodem wordt gekozen om voornamelijk proefputten te graven. Deze hebben namelijk een geringere impact op de verder geplande werken dan proefsleuven. Tevens blijven grotere delen van het terrein gewoon verhard.

Na overleg met de opdrachtgever, de ontwerper en Onroerend Erfgoed wordt de aanleg van 3 proefputten en 1 proefsleuf voorgesteld (fig. 3.6). Twee proefputten worden tussen de

funderingspalen geplaatst, waarvan één dicht bij de locatie van de middeleeuwse stadswal waarvan mogelijk restanten kunnen worden gevonden. Een derde proefput is geplaatst op de locatie van de nieuwe kelder. De locatie ervan kan eventueel worden verschoven zodat deze proefput zeker buiten de versterking van de oude kelder geplaatst wordt. Ten slotte wordt ook een 2 m brede proefsleuf voorzien ter hoogte van de drie regenwaterputten. Bij plaatsing van deze proefputten en -sleuven is er een voldoende dekking aanwezig in de delen die in de toekomst verstoord zullen worden.

Hoofdstuk 4 Archeologisch vooronderzoek

4.1 Werkmethode

Vóór de aanvang van het archeologisch vooronderzoek werd een bureaustudie uitgevoerd om een accurate inschatting te kunnen maken van het archeologisch en historisch potentieel van het onderzoeksgebied. Hierbij werden ook de reeds bestaande verstoringen op het terrein en de geplande werken en hun impact op het archeologisch bodemarchief geëvalueerd.

Op basis van deze gegevens werd een voorstel opgemaakt tot inplanting van drie proefputten en een korte proefsleuf.

Bij het terreinwerk werden drie proefputten en een korte proefsleuf (WP 1 t.e.m. 3 en WP 4 op fig. 4.1) gegraven conform het opgemaakte en goedgekeurde puttenplan in de eerder uitgevoerde bureaustudie. De afmetingen van de proefputten en de sleuf bedragen respectievelijk 5x3,70 m, 4,40x3,60 m, 4x2,3 m en 7,20x2,90 m. Ter hoogte van werkput 1 was de funderingsplaat van het voormalige gebouw op deze plaats reeds uitgebroken. Bij de aanleg van de overige drie werkputten dienden eerst nog de klinkers van de huidige verharding opgebroken te worden.

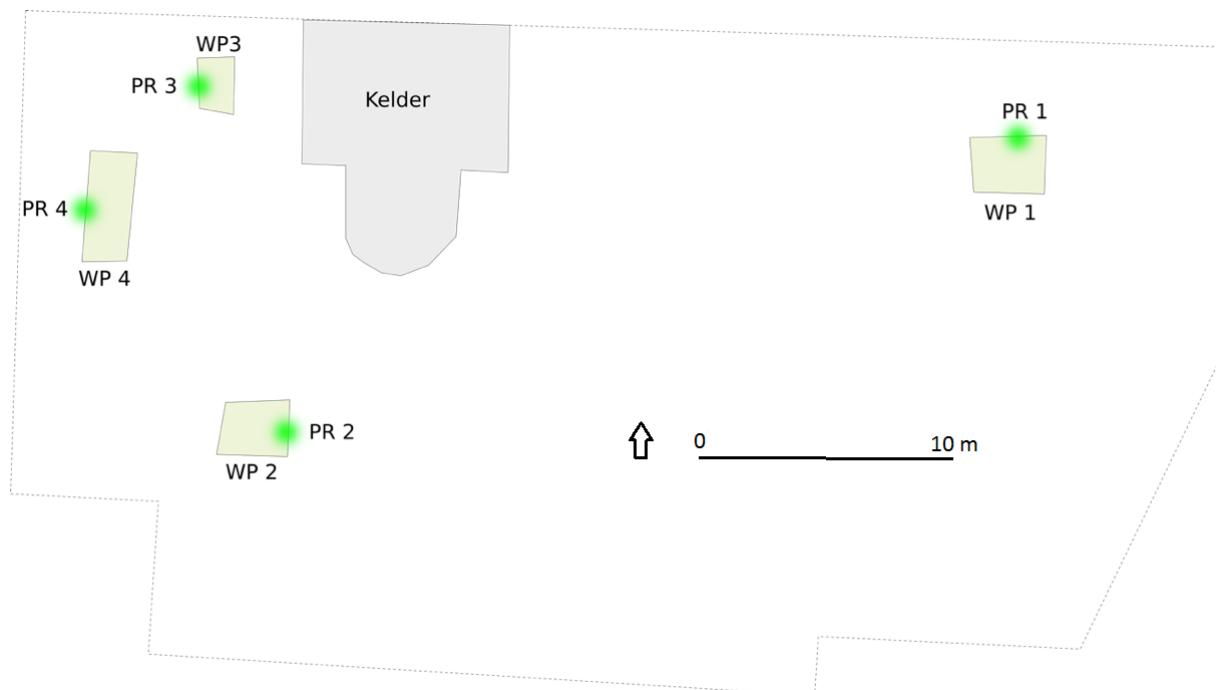

Fig. 4.1: Puttenplan met situering van de aangelegde profielen.

Zowel de drie proefputten (WP1, 2 en 3) als de proefsleuf (WP4) werden aangelegd tot op de diepte van de natuurlijke bodem. In elke werkput werd een profiel geregistreerd (fig. 4.1). In de werkputten 1 en 3 werd de natuurlijke bodem pas op een diepte van ca. 2.50 m onder het maaiveld bereikt, dit in tegenstelling tot de werkputten 2 en 4. In werkput 1 werd het profiel vanuit de kraanbak afgestoken en opgeschoond. Het profiel in werkput 3 werd omwille van de veiligheid evenwel niet opgeschoond. In de proefsleuf (WP4) werd het aangetroffen uitbraakspoor in het vlak eveneens opgeschoond en geregistreerd.

De contouren van de proefputten en de proefsleuf, de aangetroffen sporen en de maaiveldhoogtes werden ingemeten met behulp van een GPS-toestel.

4.2 Het sporen- en vondstenbestand

In het geregistreerde profiel in werkput 1 (fig. 4.2) werden vijf lagen onderscheiden (S1 t.e.m. S5), met daarboven een drassige puinrijke laag, allicht ontstaan bij van de afbraakwerken. Bovenaan bevindt zich een 45 cm dikke, bruine zandige laag (S1), gevolgd door een 45 cm dikke, grijsbruine laag (S2) met baksteen-, mergel-, mortel-, en steenkoolbrokjes, een 50 cm dikke, bruingrijze laag (S3) met baksteen-, mergel-, mortel- en steenkoolbrokjes, een 40 cm dikke, grijze laag (S4) met grotere baksteen- en mergelbrokken en een ca. 15 cm dikke grijze laag (S5). Onder deze horizont werd de natuurlijke bodem bereikt.

Bij het uitgraven van deze werkput werd een ronde, gebetonnerde funderingspaal uitgetrokken (fig. 4.3). Allicht maakte deze deel uit van de fundering van het afgebroken gebouw op deze plaats, wat de diepe verstoring van de bodem kan verklaren.

Fig. 4.2: Profiel 1 in WP1.

Fig. 4.3: Fragment van een gebetonneerde funderingspaal in WP 1.

In het, om veiligheidsredenen niet opgeschoonde, profiel in werkput 3 werden onder de klinkers en de onderliggende egalisatielaag (S6 en S7) nog minstens twee lagen onderscheiden, namelijk een donkergrijze laag (S8) en een grijze laag (S9) met daaronder de natuurlijke bodem (fig. 4.4). Deze bevindt zich op 28.92 m TAW.

In laag S8 werden scherven in steengoed en industrieel wit aardewerk, scherven van glazen flessen, fragmenten van dierlijk bot en resten van leren schoenen aangetroffen (fig. 4.5). Dit vondstmateriaal kan in de nieuwste tijd gedateerd worden.

Fig. 4.4: Profiel 3 in WP3.

Fig. 4.5: Selectie van vondsten uit laag S8 in WP3.

In werkput 2 (fig. 4.6) werd de natuurlijke bodem bereikt op 1.50 m onder het maaiveld (29.85 m TAW).

Onder de klinkers en de egalisatielaag (S6 en S7) werden nog drie lagen geregistreerd, namelijk een 60 cm dikke, vrij losse grijze laag (S10) met vrij veel mortel- en baksteenbrokken en boomwortels van de nabij gelegen aanplanting, een 30 cm dikke bruine laag (S11) en een 20 cm dikke en redelijk homogene, lichtgrijze laag (S12) met houtskool- en baksteenbrokjes.

Fig. 4.6: Profiel 2 in WP2.

In het geregistreerde profiel in werkput 4 werd onder de klinkers en de egalisatielaag (S6 en S7) een enkele rij gekapte mergelblokken (S13) aangetroffen met net ten noorden hiervan een O-W-georiënteerd, 1,80 m breed bewaard uitbraakspoor (S14) (fig. 4.7 en 4.8).

Deze enkele rij gekapte mergelblokken werd in het oost- en westprofiel geregistreerd. Bij de aanleg van de sleuf kon worden vastgesteld dat de mergelblokken zich over de volledige breedte van de sleuf bevonden. Aangezien ze echter los op de onderliggende leemlaag geplaatst waren, kon niet vermeden worden dat ze bij het graven uitgetrokken werden. Het betreft rechthoekige, onversierde mergelblokken van diverse afmetingen. Aan de zuidzijde was de rij mergelblokken verstoord door de insteek (S15) van een waterleiding en een rioleringsbuis.

Het uitbraakspoor ten noorden van de rij mergelblokken bevat losse mergelbrokken en heeft een bewaarde diepte van 1,25 m (onderkant op 29,86 m TAW). De bovenzijde van dit spoor bevindt zich op dezelfde hoogte als de bovenzijde van de mergelblokken (31,11 m TAW).

Wellicht gaat het om een loopniveau/pad met een uitgebroken fundering van een muur (afsluiting van het kloosterdomein?) ten noorden ervan.

Fig. 4.7: Profiel 4 in WP4.

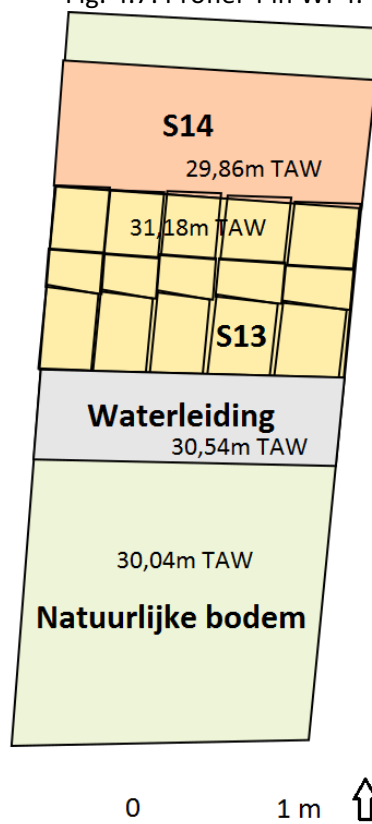

Fig. 4.8: Gereconstrueerd overzichtsplan WP 4.

4.3 Besluit

4.3.1 Interpretatie en datering

Opvallend is dat het aangetroffen antropogeen pakket in de werkputten 1 en 3 beduidend dikker is dan dat in de werkputten 2 en 4 (natuurlijke bodem op een gemiddelde diepte van respectievelijk 28,92 m TAW enerzijds en ca. 30 m TAW anderzijds). Werkput 1 werd aangelegd op de plaats van een (relatief recente) gebetonneerde funderingspaal. De verschillende lagen zijn wellicht te interpreteren als opvullingen van de insteek hiervan. Een mogelijke verklaring voor de dikte van het antropogene pakket in werkput 3 is de nabijheid van het onderkelderde gebouw. Het aangetroffen vondstmateriaal in werkput 3 en de gebetonneerde fundering en het voorkomen van steenkool in werkput 1 is alleszins een duidelijke indicatie dat het om recente (20ste-eeuwse) lagen gaat.

Het is onduidelijk of het loopniveau/pad in mergelblokken en de uitgebroken muur ten noorden ervan in werkput 4 gerelateerd is aan de (tuin)inrichting of de omheining van het Kapucijnenklooster. Er werd geen diagnostisch vondstmateriaal aangetroffen om de structuren te dateren. De structuren bevinden zich wel net onder de egalisatielaag van de huidige verharding, wat een indicatie lijkt te zijn voor een eerder vrij recente datering (of tenminste afbraak) ervan.

4.3.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Kunnen de resultaten van de bureaustudie fijngesteld worden? Welke elementen uit de historische documentatie wordt bevestigd/weerlegd door de prospectie?

Enkel in werkput 4 werden structuren aangetroffen die vermoedelijk in verband kunnen gebracht worden met de inrichting van het Kapucijnenklooster. Het aangetroffen pad en de uitgebroken muur zijn mogelijk te interpreteren als een afsluiting van het kloosterdomein met een pad ernaast.

Wat was de invloed van de bestaande bebouwing/verhardingen op het archeologische erfgoed?

De bestaande bebouwing heeft de natuurlijke bodem in de aangelegde werkputten 1 en 3 verstoord tot op een diepte van 2 tot 2,50 m onder de huidige verharding. Hierdoor is eventueel archeologisch erfgoed in deze zones volledig vernield. De bestaande verharding in de werkputten 2 en 4 daarentegen had een minimale impact op het archeologische erfgoed.

Op welke diepte bevindt zich de natuurlijke bodem?

De natuurlijke bodem bevindt zich op een gemiddelde diepte van 28,92 m TAW in de werkputten 1 en 3 en 29,85 m TAW in de werkputten 2 en 4.

Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.

Naast de aanwezige antropogene lagen werd in werkput 4 net onder de huidige verharding een loopniveau/pad (S13) uit gekapte mergelblokken aangetroffen met ten noorden ervan een O-W-georiënteerd uitbraakspoor (S14) van een muur.

Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

De sporen zijn antropogeen.

Bevinden de sporen zich in stratigrafisch verband?

In de werkputten 1, 2 en 3 werden in de geregistreerde profielen lagen aangetroffen. In werkput 4 werd net onder de egalisatielaag van de huidige verharding een loopniveau/pad in mergelblokken en een uitbraakspoor van een fundering aangetroffen. De fundering was uitgegraven tot in de natuurlijke bodem. Het pad was verstoord door de aanwezigheid van nutsleidingen.

Hoeveel verschillende lagen/stratigrafie zijn er te onderscheiden in de verschillende proefputten? En hoe zijn die over de verschillende proefputten heen gelinkt?

De geregistreerde lagen in de verschillende werkputten kunnen niet aan elkaar gelinkt worden. In werkput 1 werden onder de reeds uitgebroken fundering minstens 5 lagen aangetroffen; in de werkputten 2 en 3 werden onder de verharding respectievelijk 3 en minstens 2 lagen aangetroffen. Het aangetroffen uitbraakspoor in werkput 4 is tot in de natuurlijke bodem uitgegraven.

Bevatten deze lagen archeologische vondsten en uit welke periode dateren deze vondsten?

Enkel in een laag in werkput 3 (S8) werden scherven in steengoed en industrieel wit aardewerk, scherven van glazen flessen, fragmenten van dierlijk bot en resten van leren schoenen aangetroffen (fig. 4.3). Dit vondstmateriaal kan in de nieuwste tijd gedateerd worden.

Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;

1. Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
2. Wat is de omvang?
3. Komen er oversnijdingen voor?
4. Wat is het, geschatte, aantal individuen?

Er werden geen funeraire contexten aangetroffen.

Kunnen er afbakeningen gemaakt worden naar chronologie, ruimte (omvang, verspreiding, indeling site, ruimtelijke relaties) en functie (incl. argumentatie)?

Neen. Op basis van de schaarse en ruimtelijk beperkte aangetroffen structuren is dit niet mogelijk. In werkput 4 werd een uitgebroken muur met een loopniveau/pad ten zuiden ervan aangetroffen, maar het is onduidelijk of deze sporen effectief in verband kunnen worden gebracht met de (tuin)inrichting van het Kapucijnenklooster.

Wat is de verwachte en vastgestelde bewaringstoestand van de sporen/ van de verschillende afbakeningen/ van de vindplaats in zijn geheel?

In de werkputten 1 en 3, op de plaats van de afgebroken 20ste-eeuwse bewoning, is het bodemarchief ondanks de vermeende fundering van de gebouwen op volle grond toch verstoord. In de werkputten die buiten de voormalige bebouwing aangelegd werden (WP 2 en 4) is het bodemarchief vrij goed bewaard.

Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

De aanwezigheid van een uitbraakspoor en pad (?) in mergel wijst op enige archeologische potentie, maar zonder dateerbaar materiaal is het moeilijk een inschatting te maken van de datering ervan. Mogelijk kan het een licht werpen op de (tuin)inrichting van het klooster dat op het terrein stond of is het afkomstig van een (iconografisch) onbekend gebouw. Met het vooronderzoek is de verstoring van de geplande waterputten en leidingen op deze plaats reeds volledig geregistreerd.

Gezien de beperkte versturende impact van de geplande nieuwbouw (op palen, met een oppervlakkige heraanleg van verhardingen enkel ter hoogte van deze nieuwbouw) en gelet op de reeds verstoorde zones ter hoogte van de afgebroken gebouwen, zal bijkomend onderzoek weinig relevante kenniswinst opleveren.

Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

De ruimtelijke ontwikkeling zal enkel ter hoogte van de kelderruimte en de te plaatsen waterputten een totale versturende impact op eventuele archeologische restanten hebben. De paalfunderingen van de gebouwen zullen een eerder beperkte verstoring veroorzaken.

Omdat het eerste archeologisch relevante niveau zich overal pas na 30-40 cm manifesteert, hebben beperkte ingrepen (heraanleg verharding, aanplantingen, ...) geen ingrijpende impact op het archeologisch bodemarchief.

Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

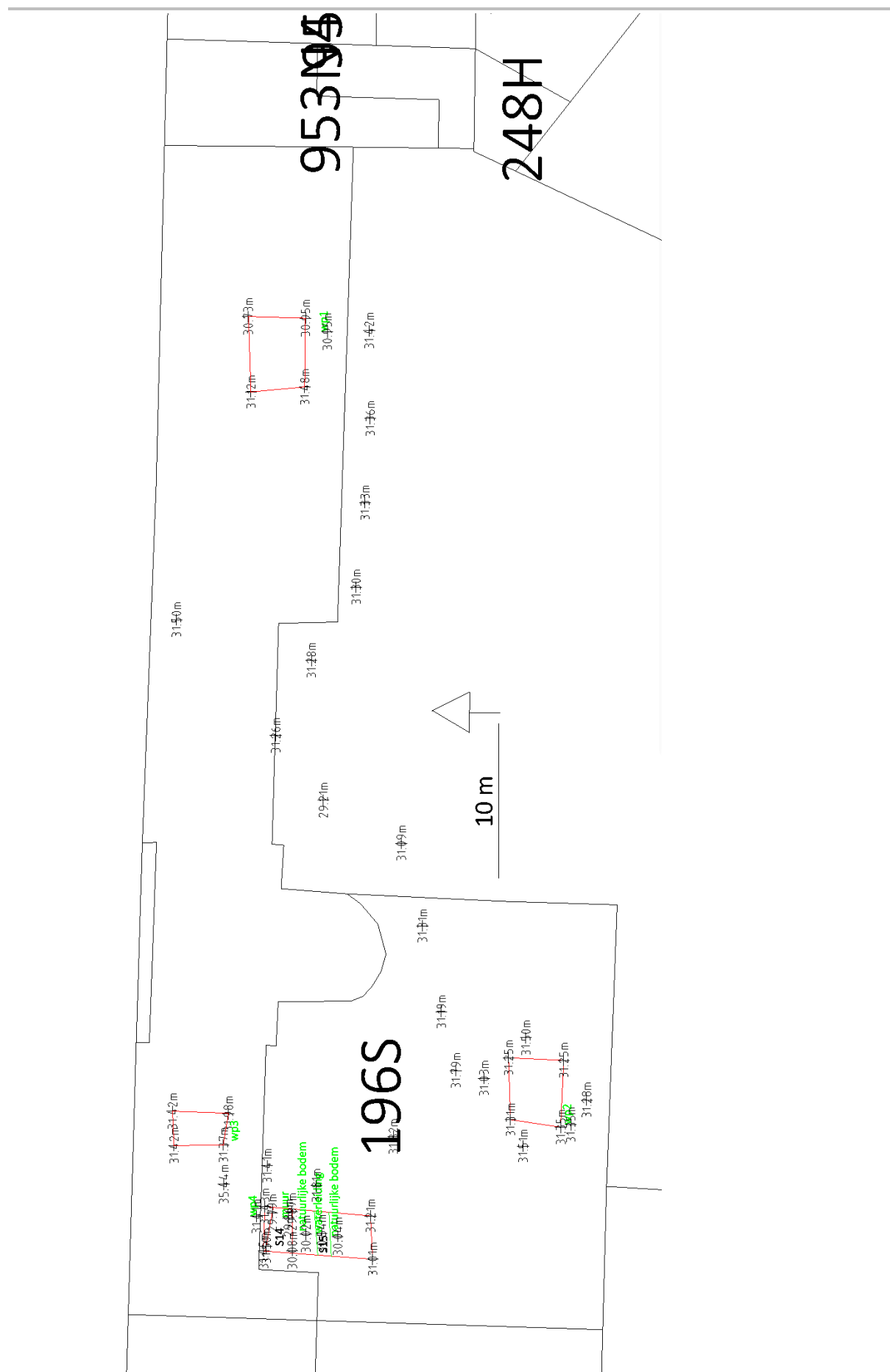
Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:

- 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?*
- 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?*

Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Het onderzoek in de aangelegde werkput op de plaats van de nieuw uit te graven kelder (WP3) toont aan dat het bodemarchief op deze plaats reeds verstoord is. Aan de hand van de aangelegde werkputten op de plaats van de nieuwbouw op paalfunderingen kan aangetoond worden dat het bodemarchief op deze plaats reeds verstoord is (in WP1) of weinig relevant (in WP2). Met de proefsleuf op de plaats van de voorziene waterputten werd het aanwezige bodemarchief op deze plaats reeds bijna volledig opgegraven en geregistreerd. Daarom wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Hoofdstuk 5   Besluit

Conform art. 4 § 2 van het Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003), 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006), 27 maart 2009 (B.S. 15.5.2009) en 18 november 2011 (B.S. 13.12.2011) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Wegens de geplande nieuwbouw op het terrein van het voormalige Kapucijnenklooster aan de Burgemeester Philipslaan 15 te Maaseik legde Onroerend Erfgoed een voorafgaande archeologische evaluatie van het terrein op door middel van een archeologisch bureauonderzoek en een proefsleuvenonderzoek. Uit de resultaten van het terreinwerk bleek dat het bodemarchief op de plaats van de geplande versterking reeds verstoord of weinig relevant is. Enkel ter hoogte van de voorziene waterputten werden een loopniveau/pad en een uitgebroken muur aangetroffen. Met de aangelegde sleuf werd het bodemarchief op deze plaats echter reeds vrijwel volledig onderzocht. Er worden bijgevolg geen aanbevelingen geformuleerd voor een vervolgonderzoek.

Bij eventuele vrijgave het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- *het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 18 november 2011 (BS 08.06.1999, 24.03.2003, 07.06.2006, 15.5.2009 en 13.12.2011)*
- *en het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, 23 juni 2006, 9 mei 2008, 4 december 2009, 1 april 2011 en 10 juni 2011*

van toepassing, meer bepaald voor de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Bibliografie

AR-TE 2013: Nieuwbouwproject binnen het gebied ter Engelen, Maaseik: Masterplan, onuitgegeven werken.

BOONEN M., H. HEYMANS, M. HANSON, R. JANSSEN, G. MERSCH, G. MINTEN & J. VENNER 1994: *Maaseik, Ontstaan en groei van een grensstad*, Antwerpen.

GERITS J. 1989: *Historische steden in Limburg*, Brussel, 151-170.

CLAASEN A. 1970: Van mottoren tot kasteel, in: *Publicaties van het Provinciaal Gallo-Romeins Museum Tongeren 14*.

HEYMANS H. & A. NESKENS 2007: Stadsarcheologie in Maaseik, in: *M&L. Monumenten, Landschappen en Archeologie 26*, 2, p. 58-66.

HEYMANS H. 1988: Stadsarcheologie te Maaseik (Limb.), in: *Archaeologia Medievalis 11*, 69-70.

HEYMANS H. (Editor) 1989: *Beenderresten uit de opgravingen in het BBL-complex, Markt 36 en 37 te Maaseik*.

HEYMANS H. 1990: *Onuitwisbaar 150 jaar "Klein Kloosterke" Maaseik. Zusters van Liefde van O.-L.-Vrouw, moeder van Barmhartigheid-Zonhoven*, Maaseik.

HEYMANS H. 1997: Belangrijke 16de-17de eeuwse vondst, in: *Archeologie in Limburg*, 73.

HILDEBRAND P. 1950: *De Kapucijnen in de Nederlanden en het Prinsbisdom Luik, deel V, De Vlaamse kloosters*, Antwerpen, 412-433.

MERSCH B. 2014: Stichting van het Agnetenklooster en zijn voorgeschiedenis. In: Bert M., K. Houby, R. Nulens & A. Neskens: *Livina van Eyck, een verborgen leven. Devote Agneten in de 15de eeuw*, Maaseik.

VAN DE KONIJNENBURG R. 2011: *Archeologisch vooronderzoek: prospectie met ingreep in de bodem en onderzoek met metaaldetector site: Maaseik - Loerstraat (provincie Limburg), Haast-rapport, 2011-016*.

VYNCKIER G. (in voorbereiding): *Registratie van toevalsvondsten in het voormalige Minderbroederklooster in de Boomgaardstraat 12, te Maaseik (Prov. Limburg)*, Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel.

Bijlage 1 Sporeninventaris

Afkortingen:		Kleur:		Kleur:		Textuur:		Bijmenging:		Vondsten:	
Aflijning:		L-	Licht	gevl.	gevekt	Re	Redelijk	Bio	Bioturbatie	An	Andere
		D-	Donker	gelg.	gelaagd	Ze	Zeer	Hu	Humus	Bo	Bouwceramiek
Re	Redelijk			gebr.	gebrokkeld			Glau	Glauconiet	Ce	Ceramiek
Ze	Zeer	Br	Bruin	hom.	homogeen	Za	Zacht	BC	Bouwceramiek	Fa	Faunaresten
		Gl	Geel	het.	hetrogeen	Ha	Hard	KM	Kalkmortel	Fl	Floraresten
S	Scherp	Go	Groen			Va	Vast	CM	Cementmortel	Gl	Glas
D	Diffuus	Gr	Grijs	m.	met	Lo	Los	ZM	Zandmortel	Ku	Kunststof
		Or	Oranje	k.	kern			HK	Houtskool	Le	Leder
Sl	Slecht	Rd	Rood	r.	rand	Z	Zand	Fe	IJzerconcreties	Li	Litisch materiaal
Go	Goed	Wt	Wit			L	Leem	Fe-slak	IJzerlak	Me	Metaal
		Zw	Zwart	vl.	vlekken	K	Klei	FeZS	IJzerzandsteen	Mu	Munt
Var	Variabel	Bl	Blauw	sp.	spikkels	V	Veen	Mg	Mangaan	Na	Natuursteen
Nat	Niet af te lijnen	Pr	Purper	lg.	lagen			ZS	Zandsteen	Pi	Pijpaarde
		Rz	Roze	lgs.	laagjes			KZS	Kalkzandsteen	St	Staalname
				br.	brokken			KS	Kalksteen		
				fi.	fibers			LS	Leisteen		
				to.	tongen			NS	Natuursteen		
				wi.	wiggen			KW	Kwarts		
				le.	lenzen			SK	Steenkool		
								VL	Verbrande leem		

Spoor	Werkput	Vlak	Aard	Vorm / Verband	Aflijning / Bewaring	Kleur	Textuur / Materiaal	Bijmenging	Vondsten	Afmetingen LxBxH (cm.)	Datering	Opmerkingen
1	1	1	Laag			LBr	ZeZaVa L>Z				Onbepaald	
2	1	1	Laag			DGr-Br	ZeHaVa L>Z	BS, SK, KM, Mergel			Onbepaald	
3	1	1	Laag			DBr-Gr	ZeHaVa L>Z	BS, KM, Mergel, SK			Onbepaald	

Het archeologisch onderzoek aan de Burgemeester Philipslaan 15 te Maaseik

Spoor	Werkput	Vlak	Aard	Vorm / Verband	Aflijning / Bewaring	Kleur	Textuur / Materiaal	Bijmenging	Vondsten	Afmetingen LxBxH (cm.)	Datering	Opmerkingen
4	1	1	Laag			Gr	ZeHaVa L>Z	BS, Mergel			Onbepaald	
5	1	1	Laag			DGr	ZeHaVa L>Z				Onbepaald	
6	3	1					L>Z				Onbepaald	Klinkers
7	3	1	Laag				ZeZaVa				Onbepaald	Egalisatielaag
8	8	1	Laag			DGr	ZeHaVa L>Z	BS	Ce, Fa, Le, Gl		Onbepaald	
9	9	1	Laag			Gr	ZeHaVa L>Z				Onbepaald	
10	2	1	Laag			DGr	ReZaLo L>Z	KM, BS			Onbepaald	
11	2	1	Laag			Br	ZeHaVa L>Z				Onbepaald	
12	2	1	Laag			LGr	ZeHaVa L>Z	HK, BS			Onbepaald	
13	4	1	Wegtracé				BewerktME			xx25	Onbepaald	
14	4	1	uitbraakspoor				ReLo	Mergel		x180x	Onbepaald	
15	4	1									Onbepaald	Insteek waterleiding

Bijlage 2 Vondsteninventaris

Totaal: 8

Spoorinformatie	Spoornummer	Spoortype	Depositietype	Datering Vulling					N	MAE	M (gr)
	8	Laag							8		
Ceramik	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	4	
2015-176-S8-Ce20	Wielgedraaid		Recent		2	2				4	
Faunaresten	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Kop	Romp	Poten	Tanden	Arch. vol.	1	
2015-176-S8-Fa12	Skelet Dierlijk onbepaald									1	
Glas	Materiaal	Vorm	Datering	Opmerkingen	Rand	Wand	Bodem	Additieven	Arch. vol.	3	
2015-176-S8-Gl22	Hol glas Groen		Recent		1	1	1			3	

Bijlage 3 Fotoinventaris

Vergunningsnummer

(F)oto, (O)verzicht, (PR)ofiel, (V)lak, (C)oupe, (D)etail, (W)erkfoto, (V)ondst, ...

2015-176-OVERZICHT-FO — Volgnummer

(S)poor, (PR)profiel, (SL)euf, (W)erk(P)ut, (L)osse(V)ondst, (P)aleo(B)oring, (M)etaal(D)etectie, ...

2015-176-OVERZICHT-FO-1	2015-176-PR4-FPR-11	2015-176-WP4-FO-21
2015-176-OVERZICHT-FO-2	2015-176-S8-FD-1	2015-176-WP4-FO-22
2015-176-PR1-FPR-1	2015-176-S8-FD-2	2015-176-WP4-FO-23
2015-176-PR1-FPR-2	2015-176-S8-FD-3	2015-176-WP4-FO-24
2015-176-PR1-FPR-3	2015-176-WP1-FO-1	
2015-176-PR1-FPR-4	2015-176-WP1-FO-2	
2015-176-PR1-FPR-5	2015-176-WP1-FO-3	
2015-176-PR1-FPR-6	2015-176-WP1-FO-4	
2015-176-PR1-FPR-7	2015-176-WP1-FO-5	
2015-176-PR1-FPR-8	2015-176-WP1-FO-6	
2015-176-PR1-FPR-9	2015-176-WP2-FO-1	
2015-176-PR1-FPR-10	2015-176-WP2-FO-2	
2015-176-PR1-FPR-11	2015-176-WP2-FO-3	
2015-176-PR2-FPR-1	2015-176-WP3-FO-1	
2015-176-PR2-FPR-2	2015-176-WP3-FO-2	
2015-176-PR2-FPR-3	2015-176-WP3-FO-3	
2015-176-PR2-FPR-4	2015-176-WP4-FO-1	
2015-176-PR2-FPR-5	2015-176-WP4-FO-2	
2015-176-PR3-FPR-1	2015-176-WP4-FO-3	
2015-176-PR3-FPR-2	2015-176-WP4-FO-4	
2015-176-PR3-FPR-3	2015-176-WP4-FO-5	
2015-176-PR3-FPR-4	2015-176-WP4-FO-6	
2015-176-PR3-FPR-5	2015-176-WP4-FO-7	
2015-176-PR3-FPR-6	2015-176-WP4-FO-8	
2015-176-PR3-FPR-7	2015-176-WP4-FO-9	
2015-176-PR3-FPR-8	2015-176-WP4-FO-10	
2015-176-PR4-FPR-1	2015-176-WP4-FO-11	
2015-176-PR4-FPR-2	2015-176-WP4-FO-12	
2015-176-PR4-FPR-3	2015-176-WP4-FO-13	
2015-176-PR4-FPR-4	2015-176-WP4-FO-14	
2015-176-PR4-FPR-5	2015-176-WP4-FO-15	
2015-176-PR4-FPR-6	2015-176-WP4-FO-16	
2015-176-PR4-FPR-7	2015-176-WP4-FO-17	
2015-176-PR4-FPR-8	2015-176-WP4-FO-18	
2015-176-PR4-FPR-9	2015-176-WP4-FO-19	
2015-176-PR4-FPR-10	2015-176-WP4-FO-20	

